

ΕΡΓΑΤΙΚΗ ΕΣΤΙΑ

ΤΙΜΗ ΕΛΕΓΧΗ

ΕΡΓΑΤΙΚΗ ΕΣΤΙΑ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΟΥ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ Β', ΤΕΥΧΟΣ 6^ο — ΔΙΕΥΘΥΝΕΤΑΙ ΑΠΟ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΓΡΑΦΕΙΑ: «ΕΡΓΑΤΙΚΗ ΕΣΤΙΑ» — ΤΗΛ. 64.105 — ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 1947

ΣΥΝΑΡΩΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

Εργοστάσια, Βιομηχανία, Τράπεζαι, Νομικά πρόσωπα, Δήμοι—Κοινοτήτες . . . . . Δραχ. 25.000

Εργατικό Κέντρο, Οργανώσεις 12.000

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Η «ΕΡΓΑΤΙΚΗ ΕΣΤΙΑ»	Τα Κάλαντα της «Εργατικής Έστιας».
Σ. ΜΑΡΓΑΡΗ	Χριστιανισμός - Έλληνισμός.
Μ.	Ό πρώτος Έρανος.
ΦΑΝΗ ΜΙΧΑΛΟΠΟΥΛΟΥ	Η καταγωγή των Χριστουγέννων.
ΘΑΝΑΣΗ ΠΕΤΣΑΛΗ	Πρωτοχρονιά στο Κεφαλόβρυσο.
ΑΔΕΕ ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΗ	Της Κοκκάνας τό σπίτι.
ΠΑΝΟΣ ΣΠΑΛΑΣ	Στά μουράγια.
ΔΗΜ. ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗ	Καζαμίας του 1948.
ΧΡ. ΧΡΙΣΤΟΒΑΣΙΛΗ	Η καλύτερή μου Αρχιχρονιά.
ΠΕΤΡΟΥ ΧΑΡΗ	Πρωτοχρονιατικός περίπατος.
ΕΜΜ. ΠΡΩΤΟΥΦΑΛΤΗ	Σαμουήλ Γρίδλεϋ Χάου.
ΚΛ. ΠΑΡΑΣΧΟΥ	Ό ποιητής Ήσιόδου.
ΑΣΜΟΔΑΙΟΥ	Ό Βασιλάκης ό τεμπέλης.—Κι' ό Γιάννης ό δαιμόνιος.
ΓΕΩΡΓ. Π. ΠΑΡΑΔΕΛΛΗ	Τό «Κέντρον Έργαζομένου Κοριτσιού».

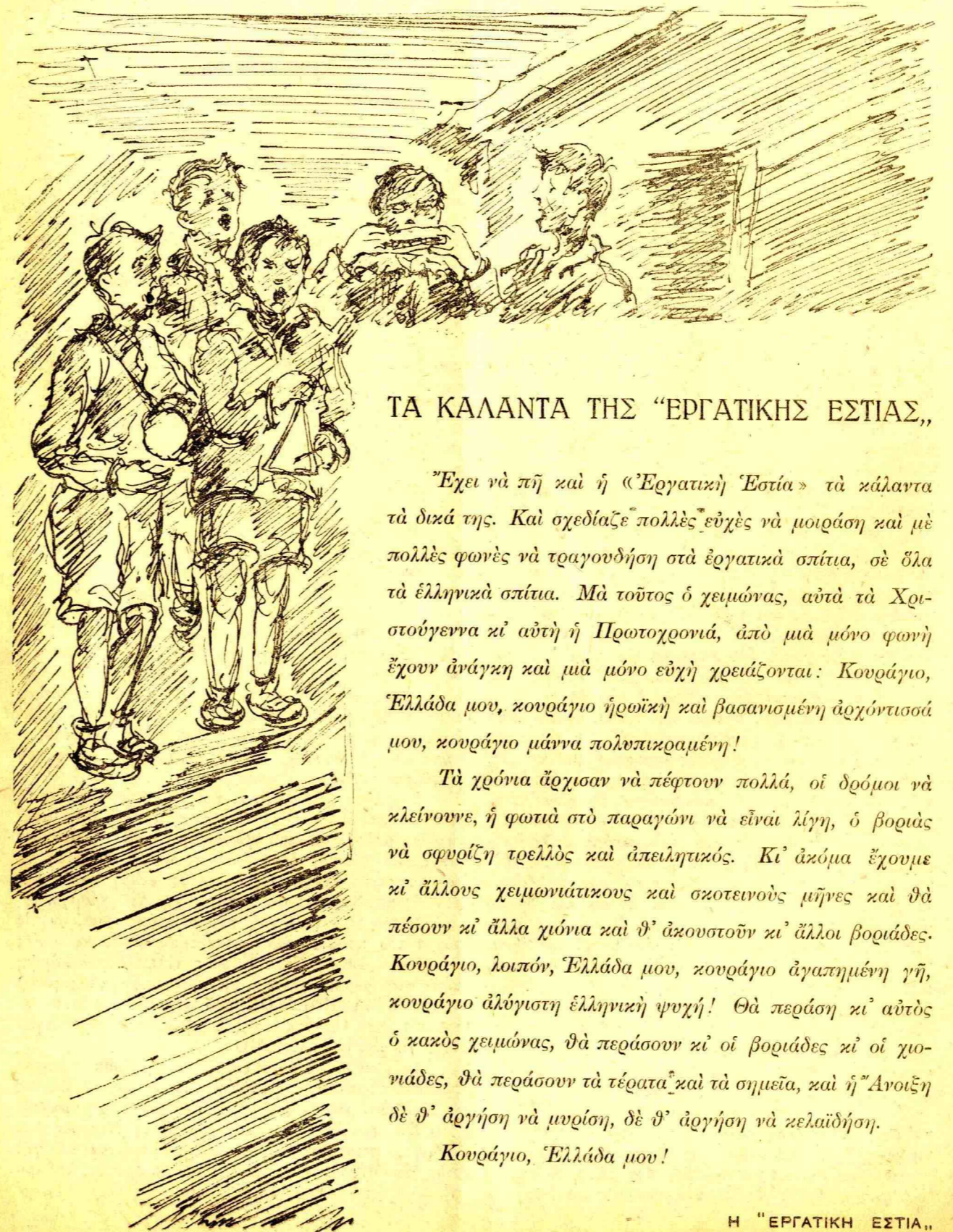
■ ■ ■

ΜΙΣΡΗ ΕΡΓΑΤΙΚΟΠΟΙΗΣΙΑ — ΔΠΟ ΜΗΝΑ ΣΕ ΜΗΝΑ — ΣΤΟ ΠΕΡΙΘΩΡΙΟ. — ΕΙΣΗΡΕΙΣ.

ΤΙΜΗ ΔΡΧ. 1.000

ΕΡΓΑΤΙΚΗ ΕΣΤΙΑ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ Β' - ΑΡΙΘ. 6 — ΔΙΕΥΘΥΝΕΤΑΙ ΑΠΟ ΕΠΙΤΡΟΠΗ — ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 1947

ΤΑ ΚΑΛΑΝΤΑ ΤΗΣ «ΕΡΓΑΤΙΚΗΣ ΕΣΤΙΑΣ».

Έχει νά πη και ή «Εργατική Έστία» τά κάλαντα τά δικά της. Και σχεδίαζε πολλές εύχες νά μοιράση και με πολλές φωνές νά τραγουδήση στά εργατικά σπίτια, σέ όλα τά ελληνικά σπίτια. Μα τούτος ό χειμώνας, αυτά τά Χριστούγεννα κι' αυτή ή Πρωτοχρονιά, από μιá μόνο φωνή έχουν ανάγκη και μιá μόνο εύχή χρειάζονται: Κουράγιο, Ελλάδα μου, κουράγιο ήρωϊκή και βασανισμένη αρχόντισσά μου, κουράγιο μάννα πολυπικραμένη!

Τά χρόνια άρχισαν νά πέφτουν πολλά, οί δρόμοι νά κλείνουνε, ή φωτιά στο παρατόνι νά είναι λίγη, ό βοριάς νά σφυρίζη τρολλός και άπειλητικός. Κι' ακόμα έχουμε κι' άλλους χειμωνιάτικους και σκοτεινούς μήνες και θά πέσουν κι' άλλα χιόνια και θ' άκουστούν κι' άλλοι βοριάδες. Κουράγιο, λοιπόν, Ελλάδα μου, κουράγιο αγαπημένη γη, κουράγιο αλόγιστη ελληνική ψυχή! Θά περάση κι' αυτός ό κακός χειμώνας, θά περάσουν κι' οί βοριάδες κι' οί χιονιάδες, θά περάσουν τά τέρατα και τά σημεϊα, και ή Άνοιξη δέ θ' άργήση νά μυρίση, δέ θ' άργήση νά κελαιδήση.

Κουράγιο, Ελλάδα μου!

τερον την πόλιν ἡμῶν ἐξηγμαλώτισαν». Ἡ Ἐκκλησία μάλιστα ἔφθασε πρὸς τὴν ἑβδόμη Οἰκουμένη Σύνοδος ἀφώρισε τοὺς πανηγυρίζοντας τὰς Καλενδᾶς. Γενικῶς ὁ χριστιανισμὸς κ' ἡ Ἐκκλησία στὶς ἀρχάς τοὺς στήθηκαν οἱ πρὸς ἀμελικτοὶ ἐχθροὶ ὄχι μόνον τῶν Καλενδῶν, μὰ καὶ κάθε ὑπολείμματος διονυσιακῆς τελετῆς, ὅπου τυχὸν τὸ συναντοῦσαν.

Παρ' ὅλες ὅμως τὶς προτροπές, παρ' ὅλες τὶς καταδιώξεις καὶ τοὺς ἀφορισμοὺς τῆς Ἐκκλησίας, ὁ λαὸς δὲν ἐννοοῦσε νὰ ξεχάσῃ τὶς παλαιὰς γιορτὲς κ' εὐωχίαι τῶν Καλενδῶν. Τὶς τακτὲς ἐκεῖνες μέρες ξαναθυμῶνταν τὰ περασμένα, στόλιζε τὰ σπίτια του, ἐθγαίνε ἐξω τοὺς δρόμους καὶ τραγουδοῦσε, ἐπαιξε τὴν τύχη καὶ κυριολεκτικῶς ὠργιάζε τὶς νύχτες, σὰν ἡ νέα θρησκεία νὰ μὴν εἶχε κἄν ἐπιβληθεῖ. Τόση ἦταν ἡ δύναμη κ' ἡ ἐπιρροή τῶν παλαιῶν διονυσιακῶν τελετῶν καὶ τόσην ἀνταπόκριση βρῆκαν στὰ βᾶθη τῆς ψυχῆς τῶν ἀνθρώπων. Αὐτοὶ οἱ κληρικοὶ ἐπαιρναν μέρος στὶς γιορτὲς τῶν Καλενδῶν, χωρὶς νὰ παρεξηγῶνται, μέσα σ' αὐτὲς ἀκόμη τὶς ἐκκλησίες. Ἰδίως ἡ μεταμφίεση κ' ἡ μασκοφορία παρέμειναν τὰ κύρια γιορταστικὰ στοιχεῖα τῶν Καλενδῶν. Μάλιστα ἡ ἑβδόμη Οἰκουμένη Σύνοδος ὥρισε: «μηδένα ἀνδρᾶ γυναικεῖαν στολὴν ἐνδιδύσκεσθαι ἢ γυναικα τὴν ἀνδρᾶσι ἀρμόδιον. Ἀλλὰ μήτε προσωπεῖα κωμικὰ ἢ σατυρικὰ ἢ τραγικὰ ὑποδύεσθαι». Ὁ λαὸς ἐννοοῦσε νὰ γιορτάζῃ τὶς Καλενδᾶς καὶ νὰ μασκαρεῦται μὴν ἀκούγοντας καὶ μὴ λογαριάζοντας τὰ θεοπλάσματα καὶ τὶς ποινὲς τῆς νέας θρησκείας.

Ἐφ' ὅσον μάλιστα ἡ Βυζαντινὴ αὐτοκρατορία εὐημεροῦσε κ' ἀποτελοῦσε τὸ πρῶτο κράτος τοῦ κόσμου, οἱ γιορτὲς ἐκεῖνες δὲν ἐπαυσαν νὰ γιορτάζονται μὲ τὴν πολυτελέστερη ἐπίδειξη. Μέσα στοὺς δρόμους τῶν μεγάλων πόλεων τῆς αὐτοκρατορίας ἐβλεπε κανεὶς κατὰ τὶς μέρες τῆς Γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ, τῆς Πρωτοχρονιάς καὶ τῶν Φώτων νὰ ξεχύνεται ἕνα ἑξαλλο πλῆθος μασκοφορεμένων κ' εὐθυμῶν ἀνθρώπων τραγουδώντας καὶ χορεύοντας, στὸ πείσμα τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ παλαιὰ διονυσιακὴ γιορτὴ τῶν Καλενδῶν ἦταν ἀδύνατο νὰ ξεχασθεῖ: ξαναζοῦσε πάντοτε μὲ τὸ ἴδιο πνεῦμα καὶ τὴν ἴδια διάθεση. Κανεὶς δὲν ἐννοοῦσε νὰ ὑποταχθεῖ στὰ κελεύσματα τῆς Ἐκκλησίας. Θεωροῦσεν ἀναφαίρετο δικαίωμα τὴ συμμετοχὴ του στὸ ὀργιαστικὸ Δωδεκαήμερο. Ἀπίστευτο: Μέσα σ' αὐτοὺς τοὺς χριστιανικοὺς ναοὺς εἶδαν κληρικοὺς νὰ φοροῦν μάσκες καὶ νὰ μετέχουν στὶς μεταμφιέσεις τῶν Καλενδῶν. «Κληρικοὶ τινὲς πρὸς διάφορα μετασχηματίζονται προσωπεῖα καὶ ποτὲ μὲν ξιφῆρεις, ποτὲ δὲ καὶ ὡς μοναχοὶ περιοδεύουσι ἢ καὶ ὡς τετράποδα». Κι' αὐτὰ ἀναφέρει βυζαντινὸς χρονογράφος τοῦ δωδεκάτου αἰώνα, ὁ Τζέτζης: (Χιλιάδες, σελ. 211 ἐκδ. Βόνν.) Μὲ τὴν ἐξασθένιση ὅμως τῆς Βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας, φαίνεται πῶς οἱ γιορτὲς τῶν Καλενδῶν κ' ὁ εἰδωλοατρι-

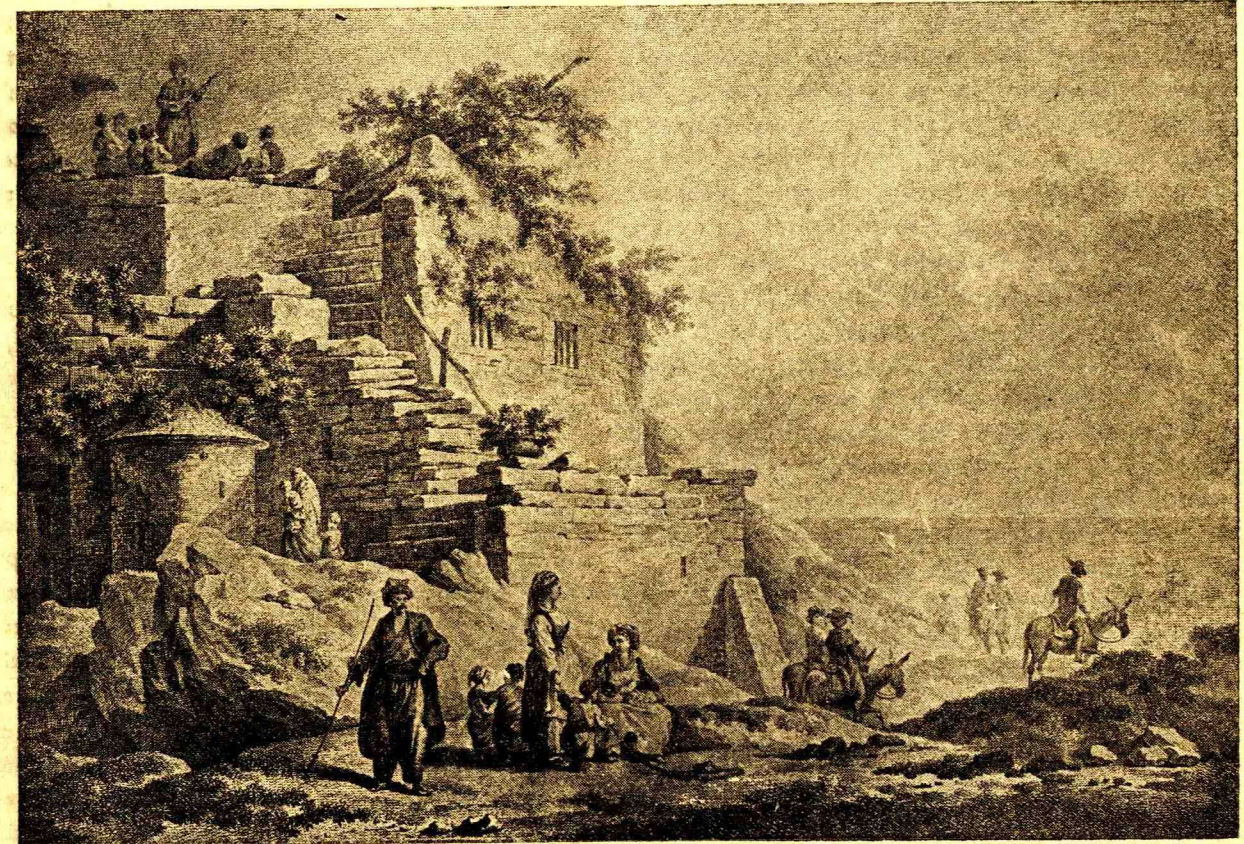
κὸς χαρακτήρας τοὺς ἀρχισαν νὰ ξεθωριάζουν καὶ νὰ ξεπέφτουν.

Νέαν θύμωζ ζωὴ πῆραν οἱ γιορτὲς τοῦ Δωδεκαήμερου μὲ τὴν ἐμφάνιση τῶν Σταυροφόρων στὶς ἀνατολικὰς χώρες κ' ἰδίως ἀφ' ὅτου οἱ Φράγκοι κατέλαβαν τὴν Κωνσταντινούπολη κ' ἐβρυσαν ἐκεῖ νέο κράτος, βασισιμένο πάνω στὶς συνήθειες καὶ τὶς ἔξεις τῆς Δύσεως. Μὲ κατάπληξη εἶδαν οἱ Ἕλληνες κάτοικοι τῶν διαφόρων πόλεων τῆς ἄλλοτε αὐτοκρατορίας τοὺς Φράγκους νὰ ὀργιάζουν κυριολεκτικῶς μέσα στοὺς δρόμους κατὰ τὶς μέρες τῶν Χριστουγέννων καὶ τῆς Πρωτοχρονιάς. Φορώντας μάσκες καὶ μεταμφιεσμένοι περίτρεχαν τὶς συνοικίες, χορεύοντας, τραγουδώντας κ' εὐθυμώντες. Εἶχαν μεταφέρει στὴν Ἀνατολὴ τὶς συνήθειες τῆς Δύσεως, πού ποτὲ δὲν ἔπαυσε νὰ γιορτάζῃ τὴ γέννηση τοῦ Χριστοῦ καὶ τὴν Πρωτοχρονιά κατὰ τρόπον ἐντελῶς εἰδωλοατρικὸν Δὲν εἶχαν ξεχάσει κ' ἐκεῖνοι τὶς περίφημες γιορτὲς τῶν Ρωμαϊκῶν Καλενδῶν, ἀφοῦ μάλιστα εἶχαν ἀσπασθεῖ τὸ Χριστιανισμὸν πολὺ ἀργότερα ἀπὸ τοὺς κατοίκους τῆς Ἀνατολῆς. Παρὰ τὶς διαμαρτυρίες κ' ἐκεῖ τῶν Παπῶν καὶ τοὺς ἀφορισμοὺς τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας, οἱ κάτοικοι ἐννοοῦσαν νὰ χαίρονται κατὰ τὶς ἡμέρας τοῦ Δωδεκαήμερου. Ἔτσι οἱ εὐωχίαι τῶν Καλενδῶν, μὲ τὴν ἐμφάνιση τῶν Φράγκων στὴν Ἀνατολὴ, πῆραν νέαν ὄθησιν κ' ἔδωκαν ἀφορμὴ ὥστε νὰ ξαναζήσουν στὶς χώρες τῆς πρὶν Βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας. Οἱ δὲ ἄλλοτε εἰδωλοατρικοὶ Ἕλληνες ξαναβρῆκαν πάλι σ' αὐτὲς κάτι πού τοὺς θύμιζε τὴν παλαιή, τὴν ἀρχικὴ θρησκεία τους. . .

Ἔτσι, οἱ γιορτὲς τῶν Καλενδῶν μὲ τὴν ἐμφάνιση τῶν Φράγκων στὴν Ἀνατολὴ, παίρνουν μίαν νέαν ὄθησιν. Ἀπὸ τότε ἐγκαινιάζεται νέα περίοδος τῶν Καλενδῶν στὶς ἐλληνικὰς χώρες. Ἐξεῖς καὶ συνήθειες πανάρχαιες τοῦ εἰδωλοατριμοῦ, πού ἐπέζησαν καὶ κατὰ τοὺς βυζαντινοὺς χρόνους, συνταυτίζονται μ' ἄλλα ἔθιμα τῶν Φράγκων κ' ἔτσι ἀπαρτίζουν μιὰ καινούργια ἐκδοσὴ τῶν γιορτῶν τοῦ Δωδεκαδέλτου. Ὅσα μάλιστα τμήματα τοῦ Ἑλληνισμοῦ παρέμειναν μακροχρόνια κάτω ἀπὸ τὴν κυριαρχία τῶν Φράγκων ἢ τῶν Βενετῶν ἐξακολούθησαν νὰ γιορτάζουν τὰ Χριστούγεννα, τὴν Πρωτοχρονιά καὶ τὰ Φῶτα κατὰ τρόπον εἰδωλοατρικόν, ἐπηρεασμένον ἀπὸ τὶς φραγκικὰς συνήθειες. Στὴν Ἐπτανήσο, στὴν Κρήτη, στὰ Νησιά, καθὼς καὶ στὴν Κύπρον οἱ μασκοφορίαι καὶ μεταμφιέσεις ἀποτελοῦσαν τὸν κανόνα τῆς γιορτῆς μέχρι τῶν μέσων τοῦ δεκάτου ἐβδόμου αἰώνα. Στὴν Ἐπτανήσο, καθὼς καὶ στὴν Κρήτη καὶ σὲ μερικὰ Νησιά, ἀκόμη καὶ σήμερον συνηθίζεται νὰ μασκαρεύονται οἱ κάτοικοι καὶ νὰ περιφέρονται στοὺς δρόμους εὐθυμοὶ, ἰδίως οἱ νέοι. Οἱ τέτοιοι μεταμφιεσμένοι ὀνομάζονται στὴν Κρήτη Καμποχέροι, στὴν Ἐπτανήσο Μάσκερες, στὴ βορειοδυτικὴ Πελοπόννησον Μπούλες, στὴ Σύμη Κομμυζέλοι καὶ σ' ἄλλα μέρη φέρουν ἄλλες ὀνομασίες. . .

Εἶνε καταπληκτικὸ πῶς ἀπὸ τὰ προνόμια, πού ζητοῦσαν οἱ Ρωμηοὶ ἀπὸ τοὺς Τούρκους ὅταν κατέλαβαν τὶς ἐλληνικὰς ἐπαρχίας, ἦταν καὶ τὸ προνόμιο τοῦ νὰ χτυποῦν τὶς καμπάνες κατὰ τὰ Χριστούγεννα, τὸ Πάσχα, τὴν Πρωτοχρονιά καὶ τὰ Φῶτα καὶ νὰ φοροῦν μάσκα κατὰ τὶς ἴδιες μέρες, καθὼς καὶ τὶς Ἀποκρητές! Οἱ Τούρκοι παραχώρησαν τὸ προνόμιο τοῦτο σὲ πολλὰς πόλεις, ὅπως στὰ Γιάννινα, στὴν Ἀθήνα καὶ σ' ἄλλες ὀρεινὰς πόλεις καὶ χωριὰ τῆς Θεσσαλίας, τῆς Θράκης καὶ τῆς Μακεδονίας. Ἔτσι καθ' ὅλο τὸ διά-

ρίων, ἀλλὰ περιήλθεν εἰς ἀχρηστίαν καὶ ἐλησμονήθη». Ἀλλὰ περιοδεῖς μας στὶς παραπάνω ἐπαρχίας διαπίστωσαν πῶς ἀκόμη καὶ σήμερον ἐξακολουθεῖ ὁ εἰδωλοατρικὸς χαρακτήρας τοῦ Δωδεκαήμερου τῶν Καλενδῶν. Πάνω στὴν Πίνδο ἰδίως καὶ σὲ χωριὰ κάπως ἀπομακρυσμένα οἱ μεταμφιέσεις εἶνε συχνότερες καὶ τὶς μέρες τῶν Χριστουγέννων καὶ τῆς Πρωτοχρονιάς. Εἰς Σιάτιστα λ. χ. τὴν παραμονὴν τῶν Χριστουγέννων καὶ τῆς Πρωτοχρονιάς τὰ παιδιὰ μασκαρεμένα τρέχουν στοὺς δρόμους κρατώντας κουδούνια στὰ χέρια καὶ τρα-

Χριστούγεννα στὴ Σαντορίνη.

στημα τῆς Τουρκοκρατίας πολλὰ ἔθιμα τῆς ἀρχαίας θρησκείας διατηρήθηκαν κ' ἐξακολουθοῦν νὰ συνηθίζονται μέχρι τῶν ἡμερῶν μας. Σὲ πολλὰς πόλεις καὶ χωριὰ τῆς Μακεδονίας, τῆς Θεσσαλίας καὶ τῆς Ἡπείρου οἱ μασκοφορίαι καὶ μεταμφιέσεις κατὰ τὰ Χριστούγεννα, τὴν Πρωτοχρονιά καὶ τὰ Φῶτα συνεχίζονται μέχρι σήμερον θυμίζοντας ὑπολείμματα εἰδωλοατρικῶν καὶ φραγκικῶν ἔθιμων. Ὁ Νικόλαος Πολίτης ἔγραψε τὰ ἐξῆς σχετικὰ μὲ τὶς συνήθειες αὐτές: «Παρ' ἡμῖν τὸ ἔθιμον τῶν μεταμφιέσεων κατὰ τὸ Δωδεκαήμερον ἐπιχωριάζει, καθ' ὅσον ἐγὼ τοῦλάχιστον γνωρίζω, κυρίως ἐν ταῖς βορείαις ἐλληνικαῖς χώραις, ἐν Θεσσαλίᾳ, Μακεδονίᾳ καὶ Θράκῃ. Ἐν παλαιότεροις χρόνοις ἦτο γενικώτερον, ὡς συνάγεται ἐκ τινῶν τεκμη-

γούωντας διάφορα χαρούμενα τραγούδια. Εἶνε περιεργότατο καὶ τοῦτο: Αὐτὰ τὰ «σινάφια» ἀναλάβαιναν τὴν ὀργάνωση τῶν γιορτῶν πού παίρναν κοινωνικὸν πιά χαρακτήρα. Κάθε «σινάφι» ἔφιαχνε καὶ μιὰ μεγάλη κούκλα καὶ τὴν περιέφερον μαζί μ' ἄλλους μεταμφιεσμένους τοῦ σιναφιῶ τοὺς δρόμους καὶ στὶς συνοικίες τῆς πόλεως. Ἔτσι πολλὰ ἔθιμα τῆς ἀρχαίας θρησκείας δὲν κατόρθωσε νὰ καταπνίξῃ ὁ Χριστιανισμὸς κ' ἐπέζησαν μέχρι σήμερον.

Ἐνα τέτοιο ὑπόλειμμα τῆς εἰδωλοατριείας ἀποτελοῦν καὶ τὰ «Κάλαντα» πού ψάλλουν τὰ παιδιὰ τὴν ἡμέρα τῶν Χριστουγέννων, τῆς Πρωτοχρονιάς καὶ τῶν Φώτων στὰ διάφορα σπίτια. Ἀντὶ τῶν ἀρχαίων βακχικῶν ὕμνων τοῦ Δωδεκαήμερου, πού τραγουδοῦσαν

οι εύθυμοι όμιλοι των έορταστών, έχουμε σήμερα τους στίχους της δημοτικής ποιήσεως, επηρεασμένους όμως από τη Χριστιανική θρησκεία και ύμνογραφία. Ο Χριστιανισμός περιορίζοντας και καταργώντας με νόμους αυστηρούς τις διονυσιακές τελετές κι' εύωχίες κι' ιδίως τη «φαλλική» ποίηση, προσπάθησε να την αντικαταστήσει μ' άλλη ποίηση, μ' άλλο περιεχόμενο και μουσική. Έτσι «εισήγαγε» στην εκκλησία το χορό και την όρχήστρα κατ' απομίμηση των έθνικών και δημιουργήσε και σχετική ποίηση που επέβαλε στους όπαδούς του της νέας θρησκείας. Οι ύμνογράφοι της Εκκλησίας στο σημείο αυτό εργάστηκαν μ' αληθινή εμπνευση, αν όχι κατάνυξη. Σύνθεσαν «εις αντικατάστασιν των παλαιών» ύμνους υπέροχους για τη γέννηση του Χριστού και γι' άλλες περιστάσεις, που μέχρι σήμερα θαυμάζουμε για το ποιητικόν ύψος τους. Αντί των φαλλικών ύμνων και της όργιαστικής μουσικής δημιούργησαν ύμνους θρησκευτικούς, που μετάφεραν τους πιστούς από τη διονυσιακή μέθη στη μεταφυσική μεταρσίωση και έξαύλωση. Οι Έγνοι του Συνεσίου της Κυρήνης, οι Ώδες Γρηγορίου του Ναζιανζηνού, οι ψαλμοί του Μεθοδίου κι' ιδίως τα έργα του μεγαλοφύεστερου θρησκευτικού ποιητή της Εκκλησίας Ρωμανού του Μελωδού Ισοφάρισαν τους ύμνους των έθνικών και τραγουδήθηκαν με κατάνυξη και πάθος από τους χριστιανούς όλων των εποχών. Αντί της εγκόσμιας χαράς άνοιξαν τους ούρανοους στους πονεμένους. Το γνωστότατο ιδιόμेलο Ανδρέου του Έεροσολυμίτη, που φάλλεται τη νύχτα της Γεννήσεως, μας τοποθετεί σ' αυτή τη σφαίρα της αποπνευματώσεως, είνε από τα καλύτερα της χριστιανικής ύμνογραφίας. Παραθέτουμε τους πρώτους στίχους του :

«Ευφραίνεσθε δίκαιοι, ούρανοι άγάλλεσθε, οικισθήσατε όρη, Χριστού γεννηθέντος... Ποιμένες τόν τεχθέντα δοξάζουσι, μάγοι τώ δεσπότη δώρα προσφέρουσι, άγγελοι ανυμνούντες λέγουσι : Ακατάληπτε Κύριε, δόξα σοι.

Παραβάλλοντες τους στίχους αυτούς με τους γνωστούς της δημοτικής ποιήσεως βλέπουμε πόσον ο χριστιανισμός επηρεάστηκε από μιάν ειδωλολατρική τελετή, την τελετή των γενεθλίων του Ηλίου και των τραγουδιών που πιθανώς θα φάλλονταν κατά τις γιορτές του Δωδεκαημέρου. Οι δημοτικοί στίχοι που κατασκεύασε κάποιος καλόγερος έχουν ως βάση τον Έγνο του Ανδρέα κι' όμως θυμίζουν σε κακότεχνους στίχους της Τουρκοκρατίας ένα ειδωλολατρικόν έθιμο,

που περισώθηκε κάτω από νέα θρησκευτική μορφή ως τα δικά μας χρόνια :

«Χριστός Γεννάται σήμεραν έν Βηθλεέμ τη πόλει, οι ούρανοι άγάλλονται, χάρει η κτίσις όλη. Έν τώ σπηλαίω τίκτεται, έν φάτην των άλόνων, ό βασιλεύς των ούρανών και ποιητής των όλων. Πληθος άγγέλων ψάλλουσι τό δόξα έν Έψίστοις, Πρώτη του άξιώνεται ή των ποιμένων πιστις.

Άλλά στο ίδιο τραγούδι, κάτω από τη δημοτική παράδοση κρύβεται κι' άλλο ειδωλολατρικόν έθιμο, της προσφοράς δώρων κατ'ά τα Χριστούγεννα και την Πρωτοχρονιά. Ένα από τα κύρια γιορταστικά στοιχεία του Δωδεκαημέρου των Καλενδών ήταν κι' ή παροχή δώρων. Κι' εδώ βλέπουμε την ίδια αποστροφή προς τους ανθρώπους : να προσφέρει καθένας τους ανάλογα με την τάξη του δώρα στους τραγουδιστές, που περιέρχονται στα σπίτια και τραγουδούν τα Κάλανδα.

«Αν είσθε από τους πλούσιους, φλωριά μη τα λυπάσθε, αν είσθε από τους δεύτερους, ξηντάρες και ζολότας, κι' αν είσθε από τους πάμφτωχους, ένα ζευγάρι κότιες. Και σās καληνυχίζουμε, πάτε να κοιμηθήτε...

Πόσες μεταλλαγές κι' αλλοιώσεις δέν έπαθε ή πρωτόγονη διονυσιακή τελετή των Καλενδών για να φθάσει έτσι μεταμορφωμένη μέχρι των ήμερών μας! Και δέν είνε μονάχα τα τραγούδια αυτά, που περιέσωσαν άρχαίες συνήθειες. Μπορούμε να ποθμε πως δλόκληρη σχεδόν ή γιορταστική μορφή των Χριστουγέννων, της Πρωτοχρονιάς και των Φώτων παρουσιάζει πολλά στοιχεία της επηρεασμένα από την άρχαία ειδωλολατρεία.

Ο Χριστιανισμός ως θρησκεία των περιορισμών, της σκληραγωγίας, του άσκητισμού και της έξωτερικής εξάρσεως προς το Θείο δέν μπορούσε να νοηθεί από τα πλήθη, που ζητούσαν άπτες, πιό υλικές τελετές για να γιορτάσουν και ξεχάσουν τον ανθρώπινο πόνο που κυβερνάει τη ζωή. Έτσι, παρ' όλους τους περιορισμούς και τους άφορισμούς της Εκκλησίας, ή ανθρώπινη φύση νίκησε κι' επέβαλε και σ' αυτή τη Χριστιανική θρησκεία ν' άναγνωρίση έστω και σιωπηλά τις διονυσιακές γιορτές του Δωδεκαημέρου. Όταν ο μοναχός Βαλαμών ρώτησε το δωδέκατο αιώνα κάποιους κληρικούς γιατί επέτρεπαν τις τέτοιες διονυσιακές και βακχικές γιορτές έλαβε από αυτούς την έξής καταπληκτικήν άπάντηση : «Έκ μακράς ταύτα συνήθειας τελείται...». ΦΑΝΗΣ ΜΙΧΑΛΟΠΟΥΛΟΣ

Ετα σογν σαρια τα χρόνια

Πρωτοχρονιά στο Κεφαλόβρυσο

Του κ. Δανάση Πετσάμη

Μέσα στην άγρια βουνοθάλασσα που άναπαμδ δέν έχει, μηδ' έ σωσμο έχει, μηδ' όνομα γραμμένο στα κιτάπια, εκεί κάπου στ' Άγραφα κοντά, ανάμεσα από τα Τζουμέρκα και το Βελούχι, είναι το Κεφαλόβρυσο, το χωριό, αν θά τα πεις «χωριό» τα είκοσι καλύδια που σωθήκαν εκεί μέσ' στην έρμιά και μέσ' στην άγριάδα. Καμιά είκοσαριά χαμοκέλλες είναι, καλύδες από πλίθα κι' από λάσπη, σκεπασμένες με πλάκες και με λιθάρια, για να μην τις σηκώσει το τρελλοδóri. Μιά φαμελιά στο κάθε καλύδι, ένα χώρισμα για όλους, δίχως παραθύρι, μ' ένα φεγγίτη ψηλά-ψηλά, κάτω απ' τη στέγη. Άνάκατα εκεί μέσα γέροι, μωρά, άντρες, κορίτσια, σκυλιά, γουρούνια, κοττόπουλα, όλα. Στρωμένα καταγής ξερά καλάμποκόφυλλα. Το καλάμπόκι τό 'χουνε για ψωμί εδώ πάνω. Μπομπότα πρω' βράδι. Στάρι δέν ξέρουμε τι θά πει, μηδ' κριθάρι. Καλαμπόκι. Ο φούρνος είναι δίπλα στο καλύδι. Μέσ' στο καλύδι ή στιά, ή στιά με τη χύτρα. Μέρα-μεσημέρι είναι σκοτάδι μέσα στο καλύδι. Σκοτάδι και καπνιές και κάπνα. Μηδ' λάδι ξέρουμε σε ταυτα τα μέρη. Η έλια είναι μέρες μακρυνά, μέρες ποδαρόδρομο — πιό κάτω. Έδώ έχει γάλα και γιαούρτι και ξυνόγαλα.

Γύρω τριγύρω έχει όριο τις βελανιδιές. Άθεόρατα δέντρα σκεπάζουνε γής κι' ούρανό! Άραιά τα πρώτα έλάτια. Μά πενήντα βήματα πιό πάνω το έλατο μαυρολογάει, παντοκράτορας, απ' άκρη σ' άκρη, σκοτεινή κι' άσάλευτη θάλασσα. Κι' από τα καλύδια μπαινοβγαίνουνε άντρες με γένεια και μ' άκουρα μακριά μαλλιά, τυλιγμένοι σε προδιές και με τα γουρουνοπέτσια στα πόδια. Μπαινοβγαίνουνε γυναίκες γερασμένες πάρωρα, με μαύρο κεφαλόδεμα και μαύρο σεγκούνι, άξυπόλυτες, φορτωμένες σαν τα ζά. Λίγες κουβέντες θε ν' άκούσεις. Πάν' ν' άπολησμονήσουνε τη γλώσσα τους έτούτα τ' άγρίμια. Δέν έχουνε δά και τι να πουνε. Ίσα - ίσα ό,τι πρέπει για το βιοπόρεμα. Πιό πολύ μιλάνε με τα ζωντανά παρά άναμεταξύ τους.

Κι' είναι και κατιτί χειρότερο άκόμα. Έχουνε σαράντα χρόνια να δούνε παπά στον τόπο. Έξόν από τους γέρους κι' από τις γρηές, κανέναν δέν είναι βαφτισμένος χριστιανός. Σαράντα χρόνους τώρα όσοι πεθάνανε πήγαν άδιάβαστοι, να τους φάνε τα σκουλήκια. Και τα ζευγάρια ζούνε άστεφάνωτα, κι' έχει γεμίσει άμαρτία ο κόσμος. Που και που λαχάινει να κατεβεί

κανένα ζευγάρι στην πιό κοντινή τη χώρα, δυό μέρες όρόμο, και τότε πάει και προσκυνάει, και βαφτίζεται και μεταλαβαίνει, και στεφανώνεται. Μά είναι δυό μέρες όρόμος με το μουλάρι, κι' οι πιό πολλοί μηδ' και το στοχάζονται να κατεβούν στη χώρα. Παλεύουν χειμώνα καλοκαίρι, όλοι τους, να φέρουν τη μιá άκρη με την άλλη. Μερικοί είναι άνοφαντῆδες, σ' άλλοι όλοι γουρνάρηδες. Είναι τρία - τέσσερα άνοφανταριά στο χωριό και δουλεύουνε στον άργαλειό γυναίκες κι' άντρες, δλάκερη φαμελιά. Θά τρομάξεις σά τό δεις έτσι το χωριό. Γεμάτο γουρούνια είναι. Μπαινοβγαίνουνε τα γουρούνια στα καλύδια, τσαλαβουτάν στις λάσπες, κυλιόνται στις χαλασμένες πλάκες μπροστά καλύδια, ανάκατα με τους ανθρώπους, γουρούνια σκρόφες, γουρουνόπουλα. Άνάμεσά τους, μέσ' στη λασπουριά, παίζουνε τα παιδιά, μυξιάρικά, λυγδιάρικα, μισόγδυτα, στριγγλιάρικα. Σέρνονται κατ' άγής, κατ' άγής τα γουρούνια έρχονται και τα μυρίζουνε.

Άκούστε τώρα τι γίνηκε μιá χρονιά, άνήμερο Πρωτοχρονιά, πάνω σε κείνη τη βουνοθάλασσα.

Τά χιόνια κλείνανε τον κόσμο. Τ' άγρίμια, πεινασμένα, κατεδήκανε απ' τις έρμιές. Μέρα μεσημέρι τά 'βλεπες απ' το χωριό πέρα στην κατάλευκη πλαγιά να μαυρολογούνε, τότε-πότε τρία - τέσσερα μαζι τότε ένα μοναχικό, τότε κοπάδι από πενήντα - έξήντα Βαδίζανα σκυφτά, στέκανε, μυρίζανε χάμω, ξάφνω πηλαλοβσαν πέρα, στέκανε πάλι, όσφραίνονταν τον άέρα. Τη νύχτα δέν τά 'βλεπες, μά τ' άκούγες. Ούρλιάζανε, μουγκρίζανε. Λύκοι είναι τα πιό πολλά. Δύο τρεις φορές παρουσιαστήκανε εκεί στην περιγυριά κατ' άρκούδια, καφεδιά, μεγάλα και μικρά. Μιά μέρα ε' Άργύρης ο Ψωμάς σύντυχε όξω από το χωριό ένα άγριογούρουνο. Δέν τ' άφησε. Του την άναψε και πήγε και τό 'βρε, πατώντας στα χνάρια των αίμάτων, κάπου πεντακόσια βήματα πιό πέρα, φόφιο. Κάθε χρόνο τα 'χανε αυτά. Μά φέτο πλάκωσαν δόξαφνα κοπάδια οι λύκοι. Θά 'ταν έκατό, θά 'ταν διακόσιοι; Ποιος να ξέρει. Κιντώνεφε το χωριό. Άρματωθήκανε όλοι οι άντρες και βγήκαν να τους κυνηγήσουν.

Νύχτα είτανε. Η σιγαλιά κι' ή νέκρα του χιονισμένου τη νύχτα άπάνω στα βουνά. Και μονομιές άκούστηκαν σαν άπόμακρο βούισμα το γαυγητό των λύκων. Έύπνησε ένας χωριανός, ξύπνησαν δύο, ξυπνάει με μιá δλάκερο το χωριό.

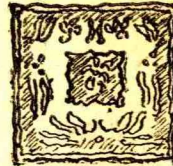

Ο καημός τῶν ναυτικῶν μας

Ἐτά μουράγια

Τοῦ κ. Πάνου Λωάγια

Ὁ ἀριθμὸς τους μειώθηκε τὸν τελευταῖο καιρὸ. Δὲν εἶνε πολλοί—εἶνε ἕως ξέμπαρκοι κι' ὁ καθημερινὸς τους διάλογος σχεδὸν στερεότυπος. Ἐνας διάλογος, ποὺ κλείνει ἕλη τὴν ἀγωνία τῶν θαλασσινῶν μας, ποὺ ἀπὸ μιὰ ἀδυσώπητη ἀνάγκη κἀθονται, ἀπὸ καιρὸ πρὶν, στὰ μουράγια καὶ δραματίζονται τὶς ἀπέραντες γραμμὲς τῶν δριζόντων.

—Ἀκόμη νὰ μπαρκάρεις, καπετὰν Λευτέρη;

—Ἀκόμη... Ἀκόμη...

Καὶ θγαίνει ἐκεῖνο τὸ «ἀκόμη» βαρὺ, παραπονεμένο, σὰ μάταιη καὶ κουρασμένη ἀναμονή.

—Ἀμ' τί περιμένεις; Τοὺς ἀκοὺς νὰ σοῦ λένε, ἄμα συναντηθῆς μαζί τους στὰ γνωστά τους παραλιακά στέκια τοῦ Πειραιῶς. Τί περιμένεις; Πόλεμος, κακό, θεομηγία σωστή. Κι' ὅσοι προλάθανε καὶ τῶσκαν ἀπὸ μιᾶς ἀρχῆς, καὶ γλύτωσαν κι' ἀπὸ ναυάγιο, στάθηκαν τυχεροί. Βρίσκονται τώρα ναυτολογημένοι, ἔστω καὶ σὲ ξένα καράβια, καὶ κάνουν τὸν «κάδο» τους, παίρνουν χρῆμα μὲ οὐρά.

— Τόσο πολὺ;

— Ἀμέ. Ἐξω τὰ λεφτὰ εἶνε γερά, δὲν εἶνε παῖξε-γέλασε.

Δὲ βλέπεις, μωρὲ μάτια μου, τί στέλνουν ἐδῶ στοὺς δικούς τους; Καὶ τοῦ πουλιοῦ τὸ γάλα, ποὺ λέει ὁ λόγος. Ἐμεῖς ἐδῶ τὴν πληρώνουμε, χάσαμε τὰ νερά μας καὶ δὲν ξέρουμε τί γινόμαστε.

Τὸ δίκιο τους βουνό—ἢ, καλύτερα, ἀπέραντο καὶ πλατὺ σὰν καὶ τὴ μεγάλη θάλασσα μὲ τοὺς ἀνοιχτοὺς ὀρίζοντες. Μόνο ποὺ δὲ χάνουν τὸ θάρρος τους. Ἀστειεύεσθε; Εἶδαν τόσα καὶ τόσα στὴ ζωὴ τους, διασχίζοντας τοὺς ἀπέραντους πόντους, καὶ δὲν τᾶχασαν καὶ θὰν τὰ χάσουν τώρα ποὺ πιστεύουν ὅτι τὸ κακό θὰ διορθωθῆ; Μόνο ποὺ ὁ Λευτέρης, ἕνας παλιὸς καὶ μαγγιῶρος θερμαστής, ποὺ τώρα—μᾶς τὸ ξεμολογήθηκε τὶς προάλλες—θὰ μπορούσε ἀκόμη νὰ μπαρκάρει καὶ σὰν μοῦτσος καὶ σὰν ἕνα ἀπλὸ «τζόβενο», ἀρ-

κεῖ μόνο νὰ δρισκόταν στὴ θάλασσα, δὲ βλέπει τὴν ὥρα τὴν εὐλογημένη ποὺ θὰ γεμίσουν πάλι τὰ λιμάνια μας ἀπὸ καράβια καὶ ποὺ διὰ πλατὰ θ' ἀνοιξοῦν οἱ δρόμοι τῆς ὑδρογείου γιὰ τοὺς Ἕλληνες ναυτικούς!

—Πάλι καλά... μουρμουρίζει, σὰν ἀφηρημένος.

—Τί πράγμα, μωρὲ Λευτέρη;

—Νὰ ποὺ κουνιόμαστε καὶ λίγο. Εἴχαμε κοντὰ 750 χιλιάδες τόνους σὲ θαπύρια καὶ τώρα εἶνε ζήτημα ἂν ζυγώσαμε στίς μισὲς χιλιάδες. Πάλι καλά...

Δὲν ξέρω γιατί καθὼς κυττάζω τοὺς ναυτικούς μας, ἔτσι δὲ καθισμένους καὶ σκεπτικούς, μούρχονται στὸ νοῦ κάποιοι πίνακες ζωγραφικῆς μὲ κάποια περῆφανα θαλασσοπού-

λια ποὺ ἀναγκάστηκαν νὰ σταθοῦν γιὰ λίγο σὲ μιὰ ξέρα μὲ δράχους μυτεροῦς. Κάτω κ' ἕνα γύρω ἢ θάλασσα ἀφροκοπάει μανιασμένη, μὰ τὰ εὐγενικά κι' ὠραία πουλιά οὔτε καὶ ποὺ δείχνουν πὼς ἀνησυχοῦν—ἢ κακοκαιρία θὰ περάσει, ἢ φουρτούνα θὰ σβῆσει κι' αὐτὰ θ' ἀπλώσουν τὰ δρεγμένα φτερά τους κάτω ἀπὸ τὸν ἥλιο καὶ πάνω ἀπ' τὴν

γαληνεμένη θάλασσα καὶ θὰ συνεχίσουν τὸ ταξεῖδι τους, τὸ προαιώνιο ταξεῖδι τους ποὺ τοὺς ὠρισεν ἢ μοῖρα. Κι' εἶναι, ἀλήθεια, προαιώνιο καὶ ἀδιάκοπο τὸ ταξεῖδι τοῦ Ἑλλήνα ναυτικοῦ. Ἀρχίζει μὲ τὸ χάρωμα τῶν ἀφρισμένων παραλλήλων τῆς ὑδρογείου ἀπ' τὸν καιρὸ τῆς Ἀργῶς, καὶ πὶδ μπροστά.

Λοιπόν, ἢ φοβερὴ τρικυμία, ἢ θύελλα τοῦ τελευταίου πολέμου, ἦταν ἢ αἰτία ποὺ ἀνάγκασε ἀρκετοὺς ἀπ' τοὺς περῆφανους ναυτικούς μας νὰ περιφέρονται ξέμπαρκοι στὰ μουράγια, ν' ἀγναντεύουν κάθε τόσο μὲ νοσταλγία τὴν ἀπέραντη θάλασσα καὶ ἐνδόμυχα νὰ εὐχονται:

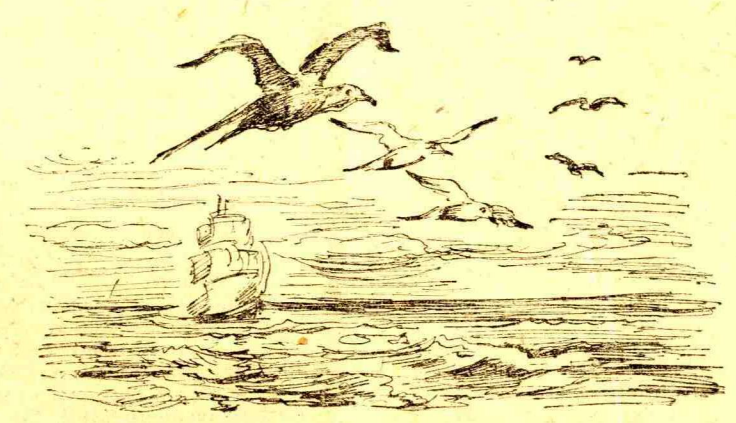
— Νάταν ν' ἀνοίξουνε κ' οἱ δρόμοι, τὰ πέλαγα, νὰ πᾶν λοιστρόμοι μοῦτσοι καὶ τζόβενα νὰ πᾶνε παρὰ νὰ ρέθουν, νὰ πονᾶνε...

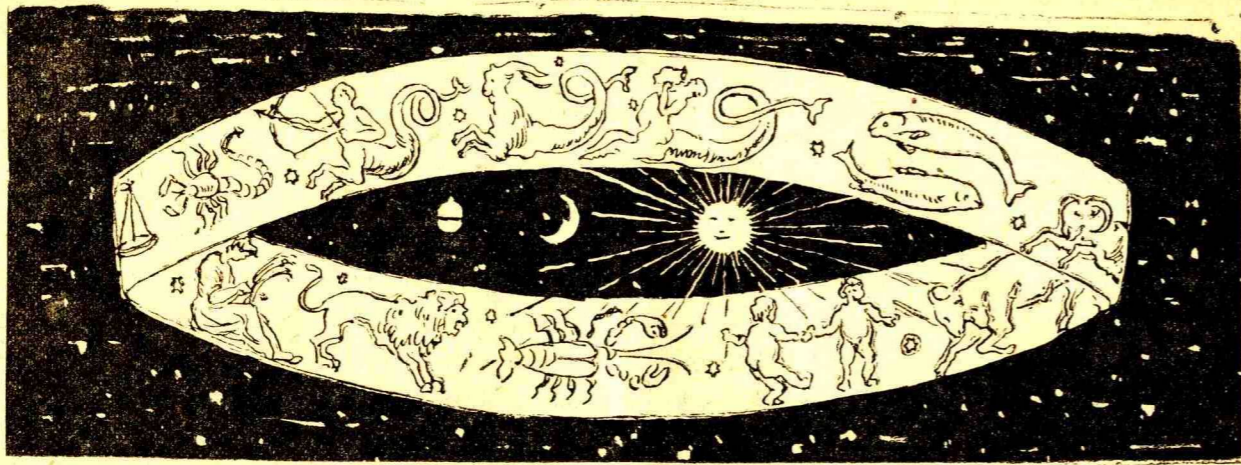
Κι' αὐτὸ, ἔσο, φυσικά, εἶν' ἡμέρα. Γιατί τὰ θράδια πᾶν στὰ καφενεῖα γιὰ νὰ σκοιῶσουν τὴν ἀνία...

Κ' εἶνε, πραγματικά, φοβερὸ, σαράκι ἢ ἀνία καὶ μάλιστα γι' ἀνθρώπους ποὺ ἔχουν συνηθίσει κάτω ἀπ' τὰ πόδια τους νὰ φεύγει τὸ ἀτέλειωτο νερό. Ποὺ μάθανε ἀκόμη νὰ γλυστράνε καὶ καμμιὰ φορὰ πὶδ κάτω, ἀπὸ τὴν κουπαστή, μέχρις ἐκεῖ ποὺ φτάνουν τὰ στεγανά τῶν καρδιῶν καὶ σκυμμένοι νὰ κυττάζουν

πρὸς τὰ κάτω, πρὸς τ' ἀτέλειωτα βάθη τῶν ὠκεανῶν. Νερὰ μ' ἀπίστευτο βάθος, νερὰ κατασκότεινα, ποὺ κυττάζοντάς τα κανεὶς ζαλίζεται. Γιατί, γιὰ τοὺς βέ-ρους ναυτικούς, τὸ περπάτημα πάνω στὴν ἀσφαλτο τῶν δρόμων εἶνε πάντα μιὰ ἀσχημὴ συνήθεια, ποὺ τὴν ἔχουν οἱ πολὺ... πεζοὶ στεριανοὶ θνητοὶ! Ἡ φουρτούνα μὲ τοὺς μεγάλους κυματισμοὺς, ποὺ σκαρώνει τεράστιες, θολὲς κοιλάδες, πολὺ σκοῦρες ἀπ' τὴ συννεφιά, πάνω στ' ἀνοιχτὰ πέλαγα, εἶνε ἢ δόξα τῶν θαλασσινῶν μας. Εἶνε ἢ αἴγλη ποὺ τοὺς περιβάλλει, ὅταν τοὺς δίνεται ἢ εὐκαιρία γιὰ νὰ δείξουν τὸ τί ἀξίζουν. Κι' ἀξίζουν παραπολύ, μὰ τὴν ἀλήθεια, οἱ Ἕλληνες ναυτικοὶ!..

ΠΑΝΟΣ ΣΠΑΛΑΣ

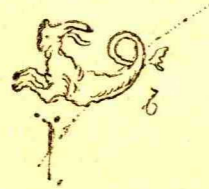

Ο ΚΑΖΑΜΙΑΣ ΤΟΥ 1948

Γνωρίζουν τα καθέκαστα, όφελη και ζημίας,
πού ό χρόνος ό άδυσώπητος όλοχρονός συλλέγει,
ό Μέγας και Άλάνθαστος, προφήτης Καζαμίας
τάδε λαλεί και λέγει :
'Ο χρόνος πού μάς έρχεται θά φέρη την Ειρήνη

και μέρες θά περάσουμε λαμπρές κ' ειρηνικώτερες,
δέν θά 'χωμε πειράματα στη νήσο του Μπικίνι
μέ νέα βόμβα άτομική
κι' άν 'σωσ, αναγνώστα μας, τό θέλουν μερικοί,
έρίστε οι προφητείες του, οι αναλυτικώτερες.

κι' εισέρχεται ό Μάρτιος!...

Γανουάριος

Τόν μήνα Γανουάριον, μόλις αρχίζει ό χρόνος,
στον Γδροχόο βρίσκεται ό ήλιος, θάρω...
Μά ό Γδροχός στέρεψε σάν λίμνη Μαραθώνος
πού μέ τό σταγονόμετρο μάς δίνει τό νερό!...

'Ο μήνας Γανουάριος, κατά τόν Καζαμίαν,
ήμέρας έχει πάντοτε τριάκοντα και μίαν.
άλλά την έκτην του μηνός
συμβαίνει μέγα γεγονός :

Είναι τών Φώτων ή έορτή και μ' ένθουσιασμούς
στά φώτα αρχίζει ή Πάουερ τούς περιορισμούς!...

Τό κρύο είναι τσουχτερό κ' ή εποχή κακή,
μά τό Κογκρέσο, πάραυτα, εις την Άμερική
στέλνει ξανά βοήθεια κατάλληλη : τούτέστι
τενεκεδάκια παρδαλά πούχουν κονσέρβα - ζέστη!...

Φεβρουάριος

Τόν μήνα Φεβρουάριον, πληροφορία νέα
θ' αύξήση τις ήμέρες του σε είκοσι εννέα.
Κάνουν αγώνα οι υπάλληλοι, παναπεργιακών,
κι' ό κύριος Χέλμης, ύπουργός τών Οικονομικών,
αύξήσει τούς ύπόσχεται σαφώς κι' ειλικρινώς
εις τις... τριάντα του μηνός!...

'Αρχεται τό Τριώδιον!... Άμφοτερα τά φύλα
άλληλομασκαρεύονται μ' άφάνταστη χαρά,
πλήν όμως τις Άπόκριες, δέν φαίνεται ή γκαμήλα,
διότι την επούλησαν γι' άρνί, στην αγορά!...

Φέτος, δέν γίνονται χοροί
και τό Κογκρέσο αύθωρεί
ψηφίζει μια βοήθεια να στείλη εν Άθήναις
τρεις τόννους χαρτοπόλεμο και πέντε... σερπαντίνες!...
Λήγει ό Φεβρουάριος, χωρίς να είναι άρτιος

Μάρτιος

Γι' αυτόν τόν μήνα οι γιατροί, μπορούν να επιμείνωσι
πως έχει άβιταμίνωσι.
Φαίνεται αδύνατος πολύ, διότι ευελπιστεί
να 'χη στενή συγγένεια με τη Σαρακοστή.
'Ετσι είναι πάντα ισχυρότατος και της νηστείας μάρτυς
ό πονηρός ό Μάρτης!...

Οι εβδομάδες νηστειών έρχονται άλλεπάλληλοι,
νηστεύουν πρώτοι οι άτυχεϊς δημόσιοι υπάλληλοι.
Τά Κούλουμ' αναβάλλονται της Καθαράς Δευτέρας
διότι υπάρχει έλλειψις μεγάλη στις λαγάνες
πλήν όμως από μακρυνά σπεύδουν « Ιδιαιτέρας »
πολλοί εμπειρογνώμονες και άλλοι μαλαγάνες
να επιβάλουν διαίτα στον Έλληνα, εξαισία!...
ώστε αυτή ή Σαρακοστή να γίνη... έτησια!...
Του Άκαθίστου έορτή. Άπλως και για τόν τύπον
γιορτάζουν όσοι μπαίνουνε στο τραμ Άμπελοκήπιων!

Άπριλιος

'Απριλιος! Η άνοιξη τά έλυσε τά χιόνια
τά χαμομήλια βγαίνουνε, φθάνουν τά χελιδόνια
και με τη ζέστη τη γλυκειά του δίσκου του ήλιου
ζεσταίνονται τά ψέματα της πρώτης Άπριλίου!

Πρωταπριλιά, ό ύπουργός τών Οικονομικών,
πού έως τώρα βέβαια δέν έλεγε μιλιά,
θά λύση, λείει, τό πρόβλημα τό υπαλληλικόν
άνήμερα Πρωταπριλιά!...

Περι τά τέλη του μηνός, ή εβδομάς Παθών.
Οι Άθηναίοι, θύματα, κι' από τό παρελθόν
για να βρουν λίγο ταραμζ, παθαίνουν κάθε γκάφα
από τόν Άννα στέλνονται να πιν στον Καϊάφα.
'Εν τέλει κάθε τέχνασμα γνωστόν και παλαιόν
μετέρχονται, αφήνοντας στην μπάντα τις δουλειές
κι' ύστερα θά προσευχηθούν στο Όρος Έλαιών

να φανερώση ή αγορά ή μαύρη, τις έλιές!...
Πάντως τό Πάσχα έρχεται. Λίγοι πανηγυρίζουν
διότι οι περισσότεροι έχουν τά μαύρα χάλια τους
κι' αντί αύτων, οι άτυχεϊς υπάλληλοι τσουγκρίζουν
τά δύστυχα κεφάλια τους!...

Μάιος

Διά τόν μήνα Μάιον, γνωστόν από αιώνων
πως είναι ό μήνας πάντοτε τών Ρόδων και τών Όνων!
'Ερχεται της Άνοιξως ή κλασική γαλήνη
μπαίνουν τά χειμωνιάτικα μέσα στη ναφθαλίνη
κι' από την πρώτη του μηνός καθένας μας κρεμάει
στην πόρτα του ένα Μάη!...

Μήδες μαύρης αγοράς, σε άκριβή τιμή,
κι' άμέσως ή κυβέρνησις, λόγω τοιούτου αίτιου,
κάνει διανομή

Μήδων του δελτίου!...

Και τό Κογκρέσον άλλως τε, και πάλιν συγκινείται
κι' αφού λουλούδια έχουνε στον τόπο τους ρεζέρβα
νέα βοήθεια στέλνεται κι' οι Έλληνες πολίται
από τόν Τρούμαν δέχονται και Μήδες - κονσέρβα!

Του Παραλύτου! Γίνεται μέγας έορτασμός
γιορτάζει ό Έλληνικός προύπολογισμός.

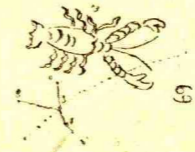
Ίούνιος

Τόν μήνα τόν Ίούνιον, αρχίζει πιά ή ζέστη,
οικονομία άγγέλλονται παντού λογιά - λογιά
και συμμορφούνται οι πιο πολλές γυναίκες μας, τούτέστι
για οικονομία, καταργούν τελείως τό μαγιό!...

Παντού θαλάσσια λουτρά! Τι γίνεται δέν λέγεται,
όλη ή Άθήνα φλέγεται.

Είναι ή ζέστη τρομερή, και κάθε θηλυκό
γυρεύει τό κολύμπι του μέσ' τόν Σαρωνικό!

Πανετυχεϊς οι σύζυγοι να κολυπήσουν πανε,
εις την Γλυφάδα γίνεται, πανζουρλισμός και κρότος
κι' οι Άθηναίοι σύζυγοι κι' εκείνοι κολυμπάνε
σε ποταμούς... ιδρώτος!

Ίούλιος

Τόν μήνα τόν Ίούλιον, ή ζέστη πιά φουντώνει,
κάθε Άθηναίος φουκαράς μοιραία βαλαντώνει.
Πόλεμος νέος γίνεται. Όρμουν οι έχθροι σάν γύπες
και φταίει σ' αυτό ή εποχή πού έτσι τό απαιτεί
κι' οι αίμοβόροι μας έχθροι κουνούπια είναι και σκνίπες
και τό Κογκρέσο στη στιγμή μάς στέλνει Ντι - ντι - τί!...

Τά δε κουνούπια πού ασφαλώς ύφίστανται άπωλείας
μ' αυτή την εξολόθρευση τη συστηματική
προσφύγανε εις τό γνωστόν Συμβούλιον Άσφαλείας
και λένε στην Άμερική,

ότι μ' αυτά τά όπλα της, πού έχουν παραγίνει,
μαλλον εκθέτουν κι' απειλούν του κόσμου την ειρήνη!

Ζέστη φουντώνει άφάνταστη και καταπληκτική
και μ' ένα πλοιο φορτηγό, με πρώτη ευκαιρία
μάς έρχεται μια έκτακτη βοήθεια Ρωσική
πάγος και χιόνι άρκετό, από τη Σιβηρία!

Άύγουστος

Άύγουστος μήνας έφτασεν. Οι κάτοικοι ζεσταίνονται
ακόμη περισσότερο, στο μπάνιο τό θαλάσσιο,
και μερικοί « νομομαθείς » πραγματικά τρελλαινούνται
και κάθονται να γράψουνε νέο Ένοικιστάσιο!...

Τό γράψανε και γίνεται μέγας πανηγύρι.
Και τότε πλέον βλέποντας του κόσμου την όργη,
απ' τας Ίνδίας προσκαλούν κάποιο τρανό φακίρη
να κάνει λίγα μαγικά, για να τό εξηγή!

Στην Παλαιστίνη πόλεμον αρχίζουν πλέον όλοι
μάχοντ', Εβραίοι, Άραβες, εν Βηθλεέμ τη πόλει.
Σ' όλη την Κίνα πολεμούν, εις την Ίάβα σφάζονται.
στην Νότιο Άμερική καυγάδες έτοιμάζονται,
στο Βόρειο Πόλο πολεμούν, μάχες στην Ίταλία,
παναπεργίες γίνονται με φόνους στη Γαλλία,
σκάει μια βόμβα άτομική στη νήσο του Μπικίνι
και γενικό συμπέρασμα : Πόλεμος δέν θά γίνει!...

Δεκαπενταύγουστος : Γιορτή, ως πάντα : Της Κοιμήσεως
μέτρα λαμβάνονται πολλά υπό της Κυβερνήσεως
τις ύποσχέσεις τις παλιές κανέναν δέν θυμάται
γιατ' είναι της Κοιμήσεως... και ό λαός κοιμάται!

XII, μου φάνηκε ότι είδα μπροστά μου τους δυο χρόνους σά δυο εκατόχρονους γερόντους, με μακριά άσπρα γένεια και μαλλιά, που κρατούσαν ο καθένας στο χέρι του από ένα χοντρό ραδδί και στήριζαν άπάνω τó σκυρμπό κορμί τους. Τήν στιγμή που ανταμώθηκαν οι δυο Γέροι μέσα σε ένα θεόρατο κι άπεράντο παλάτι, άφηκε ο ένας τó θρόνο, που κάθονταν, και τόν έπιασε ο άλλος. Κατέβαινε ο ένας τά σκαλοπάτια τού θρόνου ζερβιά και τ' ανέβαινε ο άλλος δεξιά. Σωστή ζωντανή εικόνα, ζωγραφισμένη με τά ζωηρότερα χρώματα τού καλύτερου ζωγράφου τού κόσμου.

—Καλή χρονιά, γέρο, τού φώναξα και χωρίς νά γνω- ρίζω γιατί, χτυπούσε «τικ-τάκ» ή καρδιά μου».

—Ζύγισε ή Νύχτα; με ρώτησε.

—Ζύγισε, τού άπήντησα. Αύτην τήν στιγμή βρίσκεται άπανωθιό στη ράχη...

—«Ε! Καλή χρονιά τó λοιπόν! είπε και ο γέρος. Νά χιλιάση τó κοπάδι μας και νά μυριάση! Σερκά παιδιά και θη- λυκά άρνιά και κατσίκια! Χαβωμένος ο τρισκατάρατος ο λύκος. Μακρυνά από μās κι από τά σύνορά μας παρμάρα, άβδέλλα, ψώρα, βλογιά, αυγολήτα και κάθε άλλο κακό. Χρό- νια πολλά μας. Άμήν!»

Και παίρνοντας από πλάγι τού ένα πουρνάρισι κλαδί, έκανε τρεις φορές τó σταυρό του και τ' άπόθεκε ψηλά στη φωτιά, έπαναλαμβάνοντας τις ίδιες ενκές τού γεροπιστικού,

Σά νάχε λησμονήσει νά ειπή κάτι άκόμα ο γεροπιστι- κός, ξανάκανε τó σταυρό του και ξανάειπε!

—Νά ζήσετε παιδιά μου! Ο Θεός νά μās αξιώση νά διώξουμε τόν έχτρο, τόν Άγαρηνό, από τόν τόπο μας, που μās τρώει τά σπλάχνα.

Και λέγοντας αυτά, αναστέναξε βαθιά ο καημένος ο γέρος, σά νά μήν τó πίστευε ότι θάβλεπε με τά μάτια του εκείνη τήν όνειροφάνταζη μέρα.

σά βουβοί. Μās είχε πιάσει μιά μεγάλη μελαγχολία και θλίψη. Εκείνη τή στιγμή είχαμε γηράσει όλοι κατά έναν χρόνο κι είχαμε προχωρήσει ο καθένας κατά ένα σταθμό πρós τόν τάφο του!

Εκείνη ή σιωπή με βοήθησε ν' άκούσω μιά δυνατή φωνή πώρχονταν πέρα άπ' τó χωριό, άπάνω από τή ράχη τών Άγναντιών.....

Βγήκα από τήν άνθρωποκαλύβα κι άφηκράστηκα.

Είταν ή μάνα μου, που βγήκε τά μεσάνυχτα στην ράχη και φώναζε νά μάθη άν ήμουν καλά κι εγώ και τά πρόβατα, κι άφου τής άπάντησα ότι είμαστε όλοι καλά, ξαναμπήκα στην άνθρωποκαλύβα και ξεπλώθηκα παρεστιάς και κοι- μήθηκα.

Πές όμως και δέν κοιμήθηκα καλά-καλά, όπως κοιμώ- μουν αλλά λαγοκοιμήθηκα μόνον, κιόταν ξημέρωσε ο Θεός τήν ήμέρα του, χαρέτισα τήν πρώτη μέρα τού καινούργιου χρόνου άνάμεσα οτά συμπαθητικά κι άθώα βελάσματα τών προβατιών, και στ' άλυχτήματα τών σκυλιών. Κι άφου ξανα- είπαμε τις πρωτοχρονιάτικες ενκές, περάσαμε άμέσως τ' άϊ- βασιλιάτικα κουλούρια στά κέρατα τών κριαριών, ξαναβάλαμε πάλι κι από ένα πουρνάρι άκόμα ιστή φωτιά και ξαναείπαμε τά ίδια.

—«Καλή χρονιά μας. Νά χιλιάση τó κοπάδι μας και

» νά μυριάση. Σερκά παιδιά και θηλυκά άρνιά και κατσίκια!

» Χαβωμένος ο τρισκατάρατος ο λύκος. Μακρυνά από μās

» κι από τά σύνορά μας παρμάρα, άβδέλλα, ψώρα, βλογιά,

» αυγολήτα και κάθε άλλο κακό. Χρόνια πολλά μας. Άμήν!»

Σέ λίγο άνοιξαν οι πορείες τού χειμαδιού. Όλο τó κο- πάδι πήρε τά πλάγια τού λιβαδιού κι έμειναν μοναχά οι γεν- νημένες οι προβατίνες για νά τις βάλη τó πιστικόπουλο στο χωράφι, που ήταν επίτηδες σπαρμένο γι' αυτές.

Κι έτοι τέλειωσε εκείνη τήν χρονιά ή τελετή τής πρω- τοχρονιάς και ήταν ή καλύτερη πρωτοχρονιά πώχω περάσει στην ζωή μου.

X. ΧΡΙΣΤΟΒΑΣΙΛΗ

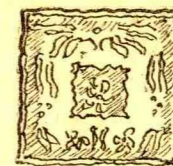
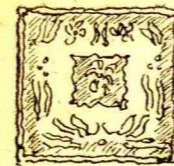

Με τά καιδιά και με τά καιχνίδια

Πρωτοχρονιάτικος

ωερίωστος

Του κ. Πέτρου Χάρη

Μιά φορά τó χρόνο, μόνο μιά, ξαναγίνομαι κ' εγώ παιδί. Πρίν από τόν πόλεμο, όταν οι συμφορές ήταν λιγώτερες και τις κράταγε ή καρδιά τού ανθρώπου, μπορεί κι' εγώ συχνά νά ξεφάντωνα και πολλές φορές νά βρισκόμουν σε χαρές και σε πανηγύρια, με τó μυα- λó ξεγνοιαστο και τήν ψυχή γαληνεμένη. Μά και τότε, και τότε που κάτι λίγο, κάτι πρόχειρο και κάτι τιπο- τένιο έφτανε για νά στηθή χορός και νά γίνη πανη- γύρι, και τότε, μόνο μιά φορά τó χρόνο κατόρθωνα νά γίνωμαι παιδί, μόνο μιάν ώρισμένη μέρα τού χρόνου κατάφερα νά γυρίζω στην ευτυχία τού παιδιού και νά νιώθω τις τρελλές χαρές τής ήλικίας του: μόνο τήν παραμονή τής Πρωτοχρονιάς! Έπαιρνα έν' αγο- ράκι κ' ένα κοριτσάκι, πότε άνιψίδια και πότε παιδιά καλών φίλων, άποχαιρετούσαμε με γέλια και με φω- νές όσους έβγαίνουν σε πόρτες και σε παράθυρα νά μās δούν που φεύγαμε, και πρίν φτάσωμε στους μεγάλους δρόμους, είχαμε κ' οι τρεις τήν ίδια ήλικία, τó ίδιο βήμα, τις ίδιες επιθυμίες και τó ίδιο μυαλό. Δέν ήμωνα πιά ο θεός ή ο φίλος τού μπαμπά. Είμαστε τρία παι- διά, δυο μικρά παιδιά κ' ένα μεγαλύτερο, τρία παιδιά, που τρέχανε, που γλύστραγαν σχεδόν άπάνω στους άσφαλτοστρωμένους δρόμους για νά βρεθούν τó γρη- γωρότερο στις μεγάλες διτρίνες με τά αναρίθμητα παιχνίδια, στά καταστήματα έπειτα όπου βλέπαμε από κοντά τά ίδια τά παιχνίδια που είχαμε έρωτευθεί από μακριά, τέλος στην όδδον Αιόλου με τήν άτελείωτη σειρά τά καρτσάκια, φορτωμένα, με ό,τι μπο- ρεί νά φαντασθή ο νοός και με ό,τι δέν μπορείς νά βρης στά μεγάλα κα- ταστήματα.

Όρες κράταγε αυτός ο περίπατος και κανένας δέν έλεγε νά γυρίσωμε στο σπίτι, κανένας δέν ένιωθε κουρασμένα τά πόδια του. Όρες κρ- άταγε και ή παιδική μου ήλικία τής ήμέρας εκεί- νης. Όρες πολλές κρ- άτησε κ' έφέτος. Και σύντροφοί μου πάντα οι ίδιοι: ένα αγοράκι κ' ένα κοριτσάκι. Και καθώς δέν έχω

πιά μικρά άνιψια, έπήρα στον πρωτοχρονιάτικο περι- πατό μου δυο δικά σας παιδιά, δηλαδή τά παιδιά δυο γειτόνων μου που μπορεί και νά είναι άναγνώστες τών σελίδων αυτών. Ο μαστρο-Βαγγέλης, που δημέρα διορθώνει τά παπούτσια τής φτωχολογιάς στο υπαίθριο έργαστήρι του τής άντικρυνης μου γωνιάς, μου έ- δωσε τó κοριτσάκι του, τήν Ευγενίτσα, που είναι πιό μακριές οι πλεξούδες της άπ' τά χρόνια της, κι ο κύρ Άπόστολος, που τριάντα τώρα χρόνια δουλεύει στο μεγάλο λιμάνι, μου είπε πως είναι μελές ο Γεωργά- κης του, αλλά μου τόν έδωσε κι' αυτός.

Άνηφορίσαμε γρήγορα-γρήγορα στους μεγάλους δρόμους, λαχανιάσαμε, σπρωχτήκαμε, σπρώξαμε κ' έ- πιτέλους φτάσαμε στο πρώτο από τά καταστήματα με τους ανθρώπους, με τά ζώα, με τις κούκλες, με τά στρατιωτάκια, με τους σιδηροδρόμους, με τ' αεροπλάνα, με τά βαποράκια, με τά μικρά και τά πελώρια αυτο- κίνητα, με τά ποδηλατάκια, με τά πουλιά, με τις γατίτσες, με τά σκυλάκια, με τ' άλογάκια, με τά παγώνια, με τά ελάφια, με τις γκαμήλες, με τους έλέφαντες, με τους έναέρειους σιδηροδρόμους, με τά θωρηκτά, με τά άντιτορπιλικά, με τά καίκια, με τις βαρκούλες, με τά σαλονάκια, με τις κουζινίτσες, με τά καλυδάκια, με τά έξοχικά σίτια, με όλόκλη- ρους συνοικισμούς, με ό,τι όνειρευόμαστε όταν τρέχαμε νά φτάσωμε στους μεγάλους δρόμους. Πέρασε ένα τέ- ταρτο, ξελαχανιάσαμε, οι βιτρίνες ήταν αναρίθμητες ως τó τέλος τού δρόμου, μās καλούσαν, μās έδιναν τις πιό δελεαστικές ύπο- σχέσεις, έμεις όμως εκεί, στην πρώτη διτρίνα, σ' αυ- τήν που είχαμε πραγματι- κότητα τó όνειρόμας. Έρ- ρίξαμε άγκυρα. Κ' εύκο- λώτερα σαλπάρησε τó «Μιζούρι» από τά νερά τού Φαλήρου παρά έμεις από τήν πρώτη διτρίνα τής όδοϋ Έρμου.

Όταν θρεθήκαμε στην τελευταία διτρίνα, άρχισε

νά σκοτεινιάζει. Και τότε κοιταχτήκαμε και, χωρίς λέξη, χωρίς πολλά-πολλά, συνεννοηθήκαμε: όλοτα-

χώς για την οδό Αιόλου! Την αφήσαμε τελευταία, γιατί ξαίραμε πώς εκεί θα μέναμε περισσότερο, γιατί και οι τρεις θυμόμαστε από πέτσι, από πρόπεσι, πώς εκεί ρίχναμε αλλά δε σηκώναμε άγκυρα.

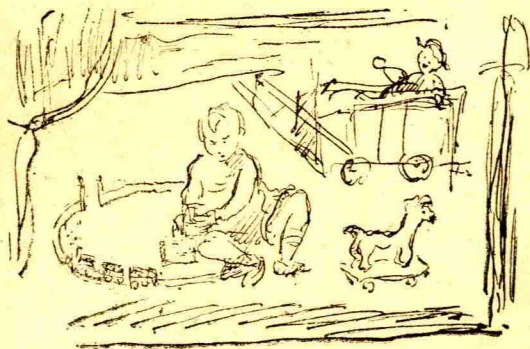
Όταν φτάσαμε, και πάλι λαχανιασμένοι, την βρήκαμε φωτισμένη όσο ποτέ άλλοτε αλλά και πιό στενή. "Ολ' ή 'Αθήνα έχει. Και όλα τα παιδιά της 'Αθήνας πάλι έχει. Στη μέση του δρόμου, το ένα κολημένο στ' άλλο, μια σειρά από μικρά υπαίθρια εμπορικά καταστήματα, σαν ένα πελώριο τραπέζι που αρχίζει από τη γωνία Σταδίου και Αιόλου κ' έφτανε σχεδόν ως τους 'Αέρηδες. Κι' άπάνω στο τεράστιο αυτό τραπέζι, ο κόσμος όλος, ο πιό όμορφος, ο πιό λαμπρός, ο πιό άκακος κόσμος! "Ο,τι ήθελες, ε,τι σου είχαν πη, ε,τι είχες άκούσει στα παραθύρια, ε,τι είχες δη στα όνειρά σου! 'Η Εύγενίτσα κι' ο Γιωργάκης γύριζαν κάθε τόσο και με κοίταζαν σαν να με ρωτούσαν:

—'Αληθινά είν' όλα ή όνειρευόμαστε; "Αν άπλώσουμε τα χέρια μας, θα χαιδέψουμε τα μαλλάκια της όμορφης αυτής ξανθής κούκλας, θα κρατήσουμε στην παλάμη μας ένα δλόκληρο άεροπλάνο έξακινήτηριο, θα ταχτοποιήσουμε τις πολυθρόνες αυτού του πολυτελέστατου σαλονιού;

"Εδλεπαν τα παιδιά και δέν πίστευαν τα μάτια τους. "Ερριχνα κ' έγώ μια ματιά άπάνω από την άνθρωποθάλασσα, στο βάθος του δρόμου, κ' έλεγα να μην έχη άκρη, να μην έχη τέλος, το πελώριο αυτό τραπέζι που είχε άπάνω του ώραίο και ειρηνικό τόν κόσμο όλον, όμοιο μ' αυτόν που είναι άπλωμένος σε

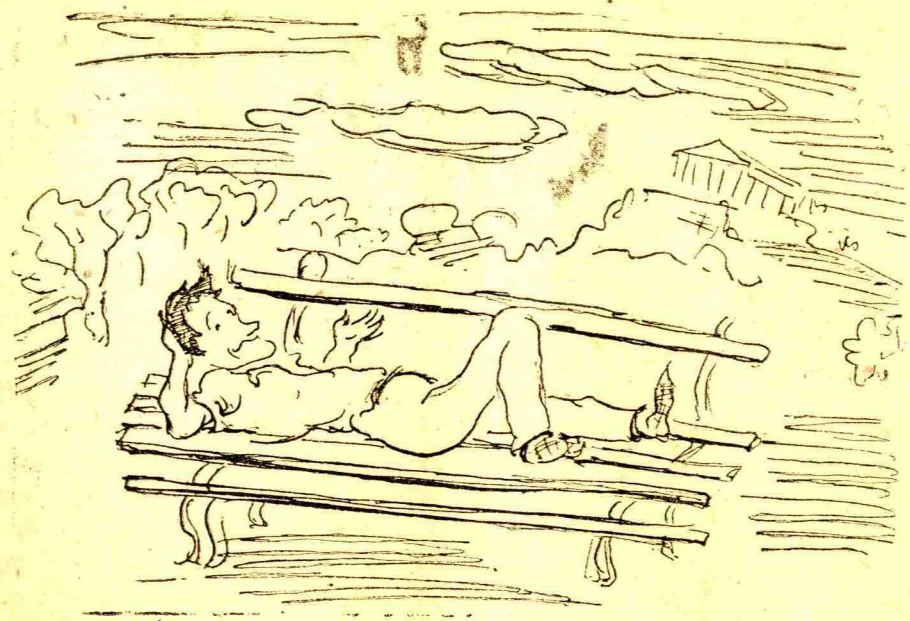
στεριές και σε θάλασσες μ' και τόσο διαφορετικό. Κι' όλο προχωρούσαμε στο όνειρό μας ή Εύγενίτσα, ο Γιωργάκης κι' έγώ. Και μαζί μας ο λαός των μεγάλων, και ο λαός των μικρών, που ζούσε ευτυχισμένος κοντά σ' αυτόν τόν θαυμάσιο κόσμο του πελώριου τραπέζιου της οδού Αιόλου, μέσα στ'έν πιδ εύχάριστο συνωστισμό, μέσα στ' όνειρο.

"Η νύχτα είχε προχωρήσει όταν φτάσαμε στο τέλος της οδού Αιόλου κι' όταν αποφασίσαμε να γυρίσουμε στα σπίτια μας. Τα παιδιά δέν ήταν κουρασμένα, μ' και δέν φλυαρούσαν. Φορτωμένα με τα παιχνίδια που είχαν διαλέξει, ζούσαν στην ευτυχία τους και δέν είχαν πιά λέξη για κανέναν. Ζούσαν το μεγάλο τους όνειρο στο ξύπνο και το κρατούσαν σφιχτά στα χεράκια τους. "Αλλά κι' έγώ ζούσα μιά ευτυχία άκόμα πιό μεγάλη: ήμωνα πλημμυρισμένος από ευγνωμοσύνη, από άπέραντη ευγνωμοσύνη για τα χέρια που είχαν πλάσει και είχαν στήσει στις βιτρίνες και προπάντων στο πελώριο τραπέζι της οδού Αιόλου αυτόν τόν ώραίο κόσμο, για τα χέρια του μάστορα-Βαγγέλη και του κύρ- 'Απόστολου, για κάθε εργατικό χέρι, που μπορεί και φτιάχνει μηχανές και κατασρόλες, ρόδες και ποτήρια ή φυτζάνια, αλλά και κούκλες, και στρατιωτάκια, και άεροπλανάκια, και σιδηροδρομάκια, και όλο τόν κόσμο της παραμονής της Πρωτοχρονιάς. Και τότε κατάλαβα άκόμη πιό καλά από πού αρχίζει και πού τελειώνει ή ζωή, που είναι ή δύναμη και πού το θαύμα: είδα τόν πατέρα της Εύγενίτσας, τόν πατέρα του Γιωργάκη, κάθε άνθρωπο που δε μέ-

νουν άνεργα τα χέρια του, τόν είδα κοντά στο Θεό, τόν είδα ίκανό να δίνη τη ζωή και να ξαναπλάθη τόν κόσμο και να μ'ας τόν χαρίζη πάλι μ' ένα μεγάλο πανηγύρι, με το πανηγύρι της Πρωτοχρονιάς.

ΠΕΤΡΟΣ ΧΑΡΗΣ

ΓΙΑΝΝΗΣ Ο "ΔΑΙΜΟΝΙΟΣ,"

ΒΑΣΙΛΑΚΗΣ Ο "ΤΕΜΠΕΛΗΣ,"

"Η δουλειά έχει τελειώσει από τις έξη. "Όλοι οι εργάτες κι' οι υπάλληλοι του εργοστασίου έχουν φύγει. "Ο τύπος μας, ο Γιάννης, ανακατεύεται με μιά μικρή μηχανή. Την πασατεύει. Βιδώνει μιά βίδα, ξεβιδώνει μιά άλλη. Σε λίγο ξεβιδώνει τη βίδα που προηγουμένως βιδωσε και βιδώνει εκείνη που είχε ξεβιδώσει. Κατόπιν κυττάζει τη μηχανή με άμηχανία. «Φταίει το έμβολο», λέει. Βγάζει το έμβολο της μηχανής, το καθαρίζει μ' ένα στυπί, το περιεργάζεται κάμποση ώρα και μετά το ξανατοποθετεί στη μηχανή.

"Η ώρα είναι όκτώ. "Ο Γιάννης εξακολουθεί τη δουλειά του.

— Τι κάνεις τέτοια ώρα, κύρ- Γιάννη; του λέει ο νυχτοφύλακας του εργοστασίου.

— Τι ν' κάνω, κύρ- Μάνθο; Είχα πολλή δουλειά σήμερα και κουράστηκα. Ξεκουράζομαι λοιπόν...

— Μ' έσο δουλεύεις.

— Μπ'ά, εἶπεν ο Γιάννης ξεβιδώνοντας μιά βίδα. Χαζεύω περνάω την ώρα μου μ' αυτή τη μηχανή. Τι ν' κάνη κανείς για να περάση ή ώρα;

— Ξέρεις τί ώρα είναι, κύρ- Γιάννη; Περρασμένες όκτώ...

— Μπ'ά; Πότε πέρασε ή ώρα; Εἶσαι βέβαιος, κύρ- Μάνθο, εἰτι είναι όκτώ;

"Ο κύρ- Μάνθος βγάζει το ρολόι του, το κυττάζει, και λέει στον κύρ- Γιάννη:

— Δυστυχώς το ρολόι μου έχει σταματήσει. Εἶναι περασμένη όμιωσ ή ώρα.

"Ο κύρ- Γιάννης παίρνει το ρολόι του κύρ- Μάνθου, άνοίγει το καπάκι του και του λέει:

— Καλό ρολόι, κύρ- Μάνθο. "Ασε να δούμε τί έχει πάθει.

"Η ώρα είναι δέκα. "Ο κύρ- Γιάννης πασατεύει το ρολόι του κύρ- Μάνθου. Το έχει διαλύσει και το έχει συνθέσει δέκα φορές. "Ο κύρ- Μάνθος παρακολουθεί με άγωνία την πρόοδο της εργασίας.

— Δέ γίνεται τίποτε, κύρ- Μάνθο. "Αφησέ το μου έμένα να τ'ό πάω στο ρολογ'ά που πήγα και τό... δικό μου...

Λιακάδα. Σ' ένα παγκάκι του κήπου του Ζαππείου κάθεται ο Βασιλάκης ο... προκομένος. "Εχει πέσει σε μεγάλη συλλογή. Ρίχνει ένα βλέμμα στην 'Ακρόπολη και σκέπτεται τα έργα των «Μεγάλων ήμών Προγόνων». Ρίχνει μιά ματιά σε μιά νεκροφόρα που περνάει από το δρόμο και αρχίζει και φιλοσοφεί:

— «Τ' είναι, φίλε μου, ή ζωή!... Μυστήριο!... Σηκώνεσαι το πρωί, π'ες στη δουλειά σου, παιδεύεσαι όλη την ήμέρα, ξαναγυρνάς το βράδι στο σπίτι σου πεθαμένος από την κόυραση, κοιμάσαι, ξανασηκώνεσαι το πρωί, ξαναπάς στη δουλειά σου, και τ'ά ρέστα. Και γιατί όλα αυτά; Διότι πρέπει να ζήσης. Και γιατί πρέπει να ζήσης; Για να σηκώεσαι το πρωί, να πηγαίνης στη δουλειά σου, να παιδεύεσαι και τ'ά ρέστα. Δηλαδή «φαύλο κύκλος»...

Δουλεύεις; παίρνεις λεφτά. Και τί τα κάνεις τα λεφτά; Τ'ά τρώς. 'Ακούς, φίλε μου; Τ'ά τρώς; διότι, λέει, πρέπει να τρέφεσαι. Και γιατί τρέφεσαι; Για να ζής. Και γιατί να ζής; Για να δουλεύης. Και γιατί δουλεύεις; Τρέχα γύρευε. "Αλλος φαύλος κύκλος!...

Αυτά έχει ή ζωή!...

"Εγώ, έπρεπε λέει, να σηκωθώ σήμερα το πρωί στις έξη και να πάω στη δουλειά μου. Να πιάσω το σφυρί στο χέρι και ν' αρχίσω το «γκάγκα-γκούγκα». Να ιδρώσω, να ξειδρώσω, να σπαταλήσω δυνάμεις, να φθαρῶ, να λυώσω. Θα μού π'ης, εἰτι με τ'ά λεφτά που θ'ά πάρω, θ'ά μπορώ να φάω καλά και ν' αναπληρώσω τη φθορά που θ'ά μού φέρη ή δουλειά. Σύμφωνοι. Εἶναι όμιωσ καμμιά ανάγκη να φθαρῶ πρώτα, για να αναπληρώσω τη φθορά; Αυτή τη δουλειά θ'ά κάνουμε; Δηλαδή «ράβε ξήλωνε, δουλειά να μη σου λείπη»;

Τί μυστήρια που είναι ή ζωή!...

Γιά, ή 'Ακρόπολις!... Θαύμα!... Πώς διέβολο άνεβασαν αυτές τις κολώνες εκεί πάνω»;

Σαμουήλ Γκρίδλεϋ Χάου

Ο Αμερικανός φίλος τῶν ἀγωνιζομένων Ἑλλήνων (1801-1876)

Τοῦ κ. Ἐμμ. Πρωτοψάλτη

Ἀνάμεσα στοὺς Ἀμερικανούς νέους, πού ἀπὸ τὸ 1824 κι' ἐμπρὸς ἐγκατέλειψαν τὴν οἰκογενειακὴ τους ἡσυχία καὶ τὴν εὐτυχία τῆς χώρας των καὶ ἀφοῦ διέσχισαν τὸν ὠκεανὸ ἤρθαν στὴν ἐνδοξη αὐτὴ γωνία τῆς γῆς, γιὰ νὰ βοηθήσουν ἕναν ὑπερήφανο λαό, πού ἀγωνιζόταν γιὰ τὴν ἐθνικὴ καὶ τὴν κοινωνικὴ του ἀπολύτρωση, ξεχωρίζει ὁ γιατρός καὶ πολεμιστὴς Σαμουήλ Χάου. Γεννήθηκε στὴ Βοστώνη, γόνος παλαιᾶς οἰκογενείας, στίς 10 Νοεμβρίου τοῦ 1801. Ἀπὸ οἰκογενειακὴ παράδοση ἦτο φίλος τῆς ἐλευθερίας καὶ τῶν εὐγενῶν ἰδεῶν. Εἰς τὸ Χάρβαρτ ἐσπούδασε ἱατρικὴ κι' ἀναδέχθηκε φίλος τῶν γραμμάτων καὶ τῶν καλῶν τεχνῶν. Στὴν αἰσθηματικὴ του ἀνάπτυξη εἶχε ὁδηγὸ καὶ πρότυπο τὸ μεγάλο Ἄγγλο ποιητὴ καὶ φίλο τῆς Ἑλλάδος τὸ Λόρδο Βύρων. Ὁ φιλελληνισμὸς τοῦ Βύρωνος, ἡ δράση του στὴν Ἑλλάδα κι' ὁ ἐνδοξὸς θάνατός του εἶχαν τεράστιαν ἀπήχηση στὴν Ἀμερικανικὴ δημοκρατία. Ὅταν ἀπέθανε ὁ Βύρων καὶ μαζί κι' ὀλόκληρη ἡ Ἑλλάδα γονάτισε μπροστὰ στὸ νεκρὸ του καὶ μαζί με τὴν Ἑλλάδα ὀλόκληρος ὁ κόσμος γονάτισε μπροστὰ στὴ θυσία τοῦ ἥρωϊκοῦ ποιητῆ, ἡ πολιτισμένη ἀνθρωπότης ἐπέισθη, ὅτι ἡ Ἑλλάδα εἶναι μιὰ ἰδέα, γιὰ τὴν ὁποία ἀξίζει κανεὶς νὰ θυσιασθῆ. Οἱ φιλελεύθεροι, οἱ φιλοπρόοδοι, οἱ φιλόδημοι, οἱ φιλόδοξοι, ὄρθηκαν μιὰ χώρα ἅγια, ἔπου μπορούσαν νὰ διχαστεῖν τὸ περίσσειμα τῆς καρδίας των. Κι' ὁ Χάου, συγκινημένος ἀπὸ τὴν ὠραία μοῖρα τοῦ Βύρωνος, ἐγκαταλείπει στὸ τέλος τοῦ 1824 τὴν ἀνάσσει του καὶ σπεύδει νὰ μοιραστῆ τὴν τύχη τῶν Ἑλλήνων, «ν' ἀγωνισθῆ ἐναντίον ἀγρίου ἐχθροῦ, ἀνάμεσα σ' ἄγρια βουνὰ ὀδηγούμενος ἀπὸ τὸν ἔρωτα γιὰ τὴν ἐλευθερία καὶ γιὰ τὴν χώρα τῶν αἰώνιων ἰδανικῶν, γιὰ τὴν χώρα πού ἦτο ἡ προσφιλέστερη μετὰ τὴν Ἀμερικὴ γωνία τῆς γῆς».

Ἀποβιβάστηκε στὸ Ναυαρίνο κι' ἐκεῖθε στὴν Τρι-

πολη, ὅπου πρόσφερε τὸν ἑαυτὸ του καὶ τὴν ἐπιστήμη του στὴν Ἑλληνικὴ κυβέρνηση καὶ ἰδιαίτερα στὸ μεγάλο Ἕλληνα πολιτικὸ Ἀλεξ. Μαυροκορδάτο καὶ διορίστηκε χειρουργὸς τοῦ στρατοῦ. Ἀπὸ τὴ θέση αὐτὴ γράφει στὸν πατέρα του τὸ Μάρτη τοῦ 1825: «Ὡς μισθὸν δὲν ἔχω τίποτε, οὔτε μὲ μέλει γι' αὐτό. Ἡ Κυβέρνησις δὲν ἔχει τὰ μέσα νὰ τρέφῃ καὶ νὰ ντύνῃ τοὺς φτωχοὺς στρατιῶτες τῆς, καὶ δὲν θὰ ζητήσω ἐγὼ δέβαια ἀμοιβή, ἀφοῦ ἤμπορῶ νὰ συντηρηθῶ με ἰδιωτικὴν πελατεία ἢ ἀλήθεια εἶναι ὅτι οἱ πελάτες μου πληρώνουν ὅταν θέλουν ἢ ὅταν ἔχουν. Καὶ ὅταν ὅμως μὲ πληρώνουν, τὰ χρήματα φεύγουν ἀπὸ τὰ δάχτυλά μου, ὅπως τὸ νερὸ ἀπὸ τὸ κόσκινο...». Ἀπὸ τὴν πρῶτες ἡμέρες τῆς παραμονῆς του στὴν Ἑλλάδα ὁ Σαμουήλ Χάου ἐγνώρισε ἄλλα γενναῖα παιδιὰ τῆς Ἀμερικῆς, πού κινούμενα ἀπὸ τὴ φιλελληνικὴ φλόγα εἶχαν κατεβῆ νὰ βοηθήσουν τὴν Ἑλλάδα. Συναντήθηκε με τὸν Γεώργιο Jarvis, τὸ γνωστὸ ἀνάμεσα στοὺς Ἕλληνας τῆς ἐπαναστάσεως με τὸ ἐξελληνισμένο ἐπίθετο Ζέρβας, ὁ ὁποῖος πολεμώντας στὸ πλευρὸ τῶν Ἑλλήνων εἶχε φτάσει στὸ βαθμὸ τοῦ ἀντιστρατήγου ἄλλ' ὁ φιλέλληνας αὐτὸς Ἀμερικανὸς δὲν ἐπρόκειτο νὰ ξαναδῆ πειὰ τῆς πατρίδας του τὰ χῶματα. Πέθανε ἀπὸ πυρετοῦς τὸ 1828 καὶ με τὸ θάνατό του καθάγιασε τὴν αἰώνια φιλία τῶν δύο φιλελευθέρων ἐθνῶν. Τότε ἐπίσης ἔγνωρίστηκε με τὸν Ἰωνάθαν Μίλλερ, πού ἐπολέμησε με τὸ βαθμὸ τοῦ λοχαγοῦ καὶ ἐβοήθησε με πολλοὺς τρόπους τοὺς Ἕλληνας καὶ τὸν ἀγῶνα των.

***

Ἀγωνιζόμενος στὴν Ἑλλάδα ὁ Σαμουήλ Χάου ἐγνώρισε καλὰ τοὺς ἀρχηγούς τῶν χρόνων τῆς Ἐπαναστάσεως. Γιὰ τὸν Κολοκοτρώνη εἶχε τὴ γνώμη, ὅτι «ὅταν στρατιώτης δὲν ἔχει τὸν καλύτερό του σ' ὄλο τὸν κόσμον. Ἐχει στὸν ὑπέρτατο βαθμὸ τὴν τέχνη νὰ προσ-

ελκύη τοὺς στρατιῶτες του· τοὺς γνωρίζει ὅλους, τὸν καθένα χωριστά. Ὅλοι τὸν ἀγαποῦν, τὸν θαυμάζουν καὶ τὸν φοβοῦνται». Θαυμάζει τὸν Μαυροκορδάτο, κι' ὅταν διεδόθη ἡ ψεύτικη φήμη, ὅτι κι' αὐτὸς σκοτώθηκε στὴ Σφακτηρία (1825), ἐγράψε στὸ ἡμερολόγιό του: «Ὡ Ἑλλάς, ἔχασες τὸν στερεώτερο στύλο σου». Ἐπίσης θαυμάζει τὴν ἀρετὴ τοῦ Δημητρίου Ὑψηλάντη. «Εἶναι — γράφει — φιλόπατρις καὶ γενναῖος ὅσον καὶ ὁ Οὐάσιγκτων...». Ἰδιαίτερα ἀγαπᾷ καὶ τιμᾷ τοὺς θαλασσινοὺς ἥρωες. Ἡ ἐπαφὴ του με ὅλους αὐτοὺς τοὺς πρωταγωνιστὰς τοῦ 21 τοῦ δίνει θάρρος καὶ πίστη γιὰ τὸ μέλλον. Ποτὲ δὲν ἀπελπίστηκε —παρὰ τίς δύσκολες ὥρες— γιὰ τὸ μέλλον τῆς Ἑλλάδος. Καὶ σὲ μιὰ στιγμὴ ἀγανακτήσεως γιὰ τίς μζέριες καὶ τίς κακομοιριές τῶν Ἑλλήνων γράφει: «Ἐγὼ δὲν ἀγωνίζομαι, δὲν ὑποφέρω γι' αὐτούς, ἀλλὰ γιὰ τίς μέλλουσες γενεές τῶν Ἑλλήνων». Γιὰ τίς Ἑλληνικὲς αὐτὲς γενεές ὑπέστη τὰ πάνδεινα περιτρέχοντας τὴν ἑλληνικὴν ὑπαιθρο, θεραπεύοντας καὶ εὐεργετώντας τοὺς πρόσφυγες, τοὺς ἀσθενεῖς, τοὺς καταδιωγμένους. «Τί θὰ εἶπῃ πείνα — γράφει σὲ κάποιον φίλο του στὴν Ἀμερικὴ — σεις δὲν τὸ γνωρίζετε· γνωρίζετε μοναχὰ τί θὰ πῆ ὄρεξις. Ἐγὼ πέρασα ὀλόκληρους μῆνες τρώγοντας ἀντὶ γιὰ κρέας σαλιάγκους καὶ σφήκες ψητές. Ἐπέρασα ἑβδομάδες χωρὶς ψωμί καὶ μέρες ὀλόκληρες χωρὶς καμμιά τροφή. Ἀλλὰ μ' ἐζωογονοῦσεν ἡ ἐξάφισ τῶν περιστάσεων καὶ οἱ κίνδυνοι πού με περικύκλωναν. Ἦμουν εὐτυχῆς ὅταν σκεπτόμουνα, ὅτι κινδυνεύω γιὰ ἕνα σκοπὸ ἱερό... Ἡ εὐκολία νὰ μιλῶ τὴ γλῶσσα τῶν Ἑλλήνων καὶ ἡ συμμετοχὴ μου σ' ὅλες τίς δυστυχίες καὶ τίς κακοπάθειές των μ' ἔκαναν ἀγαπητὸ στοὺς στρατιῶτες καὶ στοὺς χωρικούς...». Καὶ πῶς νὰ μὴν τὸν ἀγαπήσουν οἱ Ἕλληνες! Ὅπου ἦτο κίνδυνος ἦτο παρών, θεραπεύοντας τοὺς πληγωμένους καὶ περιθάλποντας τοὺς ἀσθενεῖς. Οἱ συφορὲς τῆς Ἑλλάδος ἦσαν καὶ δικές του συφορὲς καὶ οἱ χαρές της χαρές του. Ἐκλαψε γιὰ τὴν πτώση τοῦ Μεσολογγίου, ἀλλ' ὅταν ἔμαθε τὴν καταστροφὴ

τοῦ Τουρκοαιγυπτιακοῦ στόλου στὸ Ναυαρίνο ἐχαρακτήρισε τὴν ἡμέρα αὐτὴ ὡς τὴν εὐτυχέστερη τοῦ βίου του ὅλου.

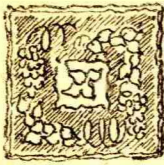
***

Στὰ 1828 ὁ Χάου γύρισε πίσω στὴν Ἀμερικὴ, ὅπου ἐτύπωσε μιὰ πολυσέλιδη ἱστορία τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως. Ὑστερα ἀρχισε σταυροφορία ἀνάμεσα στὸ λαὸ τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν ἐπιθυμώντας νὰ ξεσηκώσῃ τὸν ἐνθουσιασμὸ τῶν συμπατριωτῶν του καὶ νὰ μαζέψῃ χρήματα ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων. Με τὰ χρήματα πού μαζέψῃ φόρτωσε τρία καράβια με τροφίμα καὶ ξαναγύρισε στὴν ἀγαπημένη του Ἑλλάδα γιὰ νὰ συνεχίσῃ τὸ ἔργο τῆς εὐποιίας. Ἀπὸ τὰ χρήματα αὐτὰ κατασκεύασε τότες, χρησιμοποιώντας πρόσφυγας τοῦ πολέμου, τὴν προκουμαῖα τοῦ λιμανιοῦ τῆς Αἴγινας. Στὰ μέσα τοῦ 1830, ὅταν νόμισε πῶς ἀποκαταστάθηκαν ἡ ἐλευθερία κι' ἡ τάξη στὴν Ἑλλάδα, ἐπέστρεψε στὴν πατρίδα του, ἀλλὰ ποτὲ δὲν ἔχασε τὴν Ἑλλάδα. Νομίζει κανεὶς πῶς στίς φλέβες του ἔτρεχεν αἷμα ἑλληνικό. Καὶ στὰ 1866, ὅταν ἡ Κρήτη ἀνοίξε καινούργιον ἀγῶνα γιὰ τὴν ἀνεξαρτησία καὶ τὴν ἔνωση, ὁ Χάου ἀπαντώντας στὴν πρόσκληση τῶν Κρητῶν πατριωτῶν ξαναπέρασε τὸν ὠκεανὸ μ' ὄλα τὰ γερατεῖά του, ἦλθε στὴν Ἀθήνα κι' ἐκεῖθε τράβηξε στὴν Κρήτη, γιὰ νὰ βοηθήσῃ τὰ παιδιὰ ἐκείνων, με τοὺς ὁποίους εἶχε συμπολεμήσει στὰ νεῖατά του.

***

Αὐτὴ μ' ἀδρὲς γραμμὲς εἶναι ἡ ἱστορία τοῦ Σαμουήλ Χάου στὴν Ἑλλάδα· μιὰ ἱστορία γεμάτη ἀπὸ φιλελληνικὰ καὶ φιλανθρωπικὰ αἰσθήματα. Τὸ ὄνομα τοῦ Χάου εἶναι πάντα χαραγμένο μ' εὐγνωμοσύνη στίς καρδιές τῶν Ἑλλήνων, ἀλλὰ καὶ στίς Χρυσὲς σελίδες τῆς ἱστορίας· γιατί ὅποιος εὐεργετῆ τὴν Ἑλλάδα, ἀμειβεταὶ στὸ πολλαπλάσιο. Οἱ Ἕλληνίδες θεές, ἡ ἱστορία, ἡ φιλολογία, ἡ φήμη ἀναλαμβάνουν τὴν εὐθύνη νὰ μεταφέρουν εἰς τὸ ἀπειρον τῶν αἰώνων τὰ κλέη τῶν λαῶν καὶ τῶν ἀνδρῶν πού εὐεργετοῦν καὶ προστατεύουν τὴν ἱερὴ γῆ μας. ΕΜΜ. ΠΡΩΤΟΨΑΛΤΗΣ

Ὁ Ποιητὴς Ἡσίοδος

«Ντροπὴ δὲν εἶναι ἡ ἐργασία
ἢ ὀκνηρία εἶναι ντροπὴ»
Τοῦ κ. Κλ. Παράσχου

Ἄνάμεσα στοὺς ποιητὲς ποὺ ἔζησαν στὴν ἀρχαία Ἑλλάδα εἶναι ἓνας ποὺ τὸ ὄνομά του καὶ τὸ ἔργο του ἔχουν στενά συνδεθεῖ με τὴν ἐργασία καὶ ἰδιαίτερα με τὴν ἐργασία τοῦ ἀγρότη. Ὁ ποιητὴς αὐτὸς εἶναι ὁ Ἡσίοδος, παλιὸς ὅσο καὶ ὁ Ὀμηρὸς—δὲν ξέρουμε πότε ἀκριβῶς ἔζησε—καὶ ὁ ὁποῖος γεννήθηκε καὶ πέρασε ὅλη του τὴ ζωὴ σ' ἓνα χωριὸ τῆς Βοιωτίας, στὴν Ἀσκρα, ποὺ βρισκότανε στοὺς πρόποδες τοῦ Ἑλικώνα, καὶ ποὺ εἶτανε, ὅπως μᾶς τὸ λέει ὁ ἴδιος ὁ Ἡσίοδος, πολὺ ψυχρὴ τὸ χειμῶνα καὶ πολὺ ζεστὴ τὸ καλοκαίρι. Οἱ φιλόλογοι ὑποθέτουν ὅτι ὁ Ἡσίοδος ἔζησε κατὰ τὰ 700 μέχρι 650 π. Χ. Ἡ Βοιωτία τὴν ἐποχὴ ἐκεῖνη, ἀντίθετα με ἄλλους ἐλληνικοὺς τόπους, καὶ ἰδίως τίς μεγάλες παραθαλάσσιες Ἰωνικὲς πολιτείες, ἦταν, ἀπὸ κάθε ἀποψη, πολὺ καθυστερημένη, καὶ πρὸ πάντων στὴ γεωργία. Σκληρότατη τότε καὶ γιὰ πολὺν καιρὸ ὕστερα ἦτανε ἐκεῖ ἡ δουλειὰ τοῦ ἀγρότη — τοῦ ξωμάχου — καὶ ἀκριβῶς μιὰ πολὺ σωστὴ καὶ πολὺ ζωντανὴ εἰκόνα τῆς σκληρῆς αὐτῆς δουλειᾶς μᾶς ἀφησε ὁ Ἡσίοδος, στὸ ἔργο του «Ἔργα καὶ Ἡμέραι».

Τὸ «Ἔργα καὶ Ἡμέραι» εἶναι ἓνα μακρὸ ποίημα, χωρισμένο σὲ διάφορα μέρη, ὅπου ὅμως τὰ κυριώτερα καὶ ποὺ ἐμᾶς μᾶς ἐνδιαφέρουν εἶναι τὰ ὅσα λέει ὁ ποιητὴς γιὰ τὴ γεωργικὴ ἐργασία καὶ οἱ συμβουλὲς ποὺ δίνει γιὰ τάξη καὶ οἰκονομία. Τίς συμβουλὲς αὐτὲς τίς δίνει ὁ Ἡσίοδος σὲ κάθε ἀγρότη βέβαια, σὲ κάθε ἄνθρωπο, ποὺ θέλει με τὴν οἰκονομία καὶ τὴν τάξη νὰ ζήσει μιὰ καλὴ καὶ νοικοκυρεμένη ζωὴ, πρὸ ἰδιαίτερα ὅμως φαίνεται νὰ τίς δίνει σ' ἓνα του ἀδερφό, τὸν Πέρση, γιὰ τὸν ὁποῖον εἶναι γραμμένο καὶ ὅλο τὸ ποίημα.

Ὁ Πέρσης αὐτὸς ἦτανε ἓνα τεμπελόμουτρο, ποὺ με τὴν ἀμυαλιὰ καὶ τὴν ὀκνηρία του εἶχε φάει τὸ δικό του τὸ βιός καὶ ὕστερα εἶχε ἀρχίσει ν' ἀρπάξει καὶ ξένα κτήματα, δωροδοκώντας τοὺς δικαστὲς γιὰ νὰ κλείνουν τὰ μάτια. Ἔτσι κατὰφερε νὰ φάει καὶ κάμποσο μέρος ἀπὸ τὸ πατρικὸ μερίδιο τοῦ ἀδελφοῦ του Ἡσίοδου. Στὸ τέλος ὅμως ὁ ἀνεπρόκοπος καὶ ὁ ἀρπαγᾶς αὐτὸς ἔπεσε σὲ μεγάλῃ φτώχεια καὶ ἐπειδὴ δὲν εἶχε σὲ ποιὸν ἄλλον νὰ καταφύγει, πῆγε στὸν ἀδερφό του, ζητώντας του νὰ τὸν βοηθήσει. Ὁ Ἡσίοδος ὅμως, γιὰ ν' ἀναγκάσει τὸν Πέρση νὰ ἐργαστεῖ, τοῦ ἀρνήθηκε κάθε βοήθεια καὶ συγχρόνως ἔγραψε τὸ ποίημά του «Ἔργα καὶ Ἡμέραι», γιὰ νὰ φωτίσει καὶ

νὰ φέρει σὲ θεογνωσία τὸν ἀδερφό του καὶ μαζὶ καὶ κάθε ἀχαίρευτον ὅπως αὐτός.

***

Λέγει λοιπὸν στὸν Πέρση ὁ ἀδερφό του, ὁ Ἡσίοδος: «Ἐ! βέβαια, σκληρὸ πρᾶμα εἶναι ἡ δουλειὰ, εἶναι ὅμως καὶ ἀνάγκη, γιὰτι χωρὶς δουλειὰ δὲ ζεῖ καὶ δὲν προκόβει ὁ ἄνθρωπος καὶ πέφτει στὴν ἀνέχεια καὶ στὴ ντροπὴ. Πρέπει νὰ ἰδρωσεις, νὰ ὀργώσεις, νὰ σθωλοκοπήσεις, νὰ σπείρεις, γιὰ νὰ φᾶς τὸ ψωμί σου, γιὰτι αὐτὰ ποὺ χρειάζεται ὁ ἄνθρωπος τᾶχουν οἱ θεοὶ κρυμμένα στὴ γῆς. Ἀλλίως, λέει ὁ Ἡσίοδος περιπαιχτικά, θάταν εὐκολο δουλεύοντας μιὰ μέρα ν' ἀσφαλίσεις τὸ χρειζόμενο ὅλης τῆς χρονιάς, δίχως νὰ κάνεις τίποτε. Καὶ ὁ καρaboκύρης ποὺ λὲς θὰ κρεμοῦσε πάνω ἀπὸ τὸ παραγῶνι του τὸ τιμόνι του γιὰ νὰ μνήσκει στεγνὸ καὶ νὰ μὴ σκεδρώνει καὶ τοῦ λόγου σου, Πέρση, δὲ θὰ εἶχες πιά νὰ σκοτίζεσαι με καματερά καὶ μουλάρια.

Μὲ ἀδικίες δὲν προκόβει ὁ ἄνθρωπος. Μαγερεύει δυστυχίες γιὰ τὸν ἑαυτό του ὅποιος μαγερεύει δυστυχίες γιὰ τοὺς ἄλλους: ὁ κακὸς στοχασμὸς εἶναι προπάντων κακὸς γιὰ κείνον ποὺ τὸν κάνει.¹ Κι' ὅσο γιὰ σένα, Πέρση, θάλ' τα αὐτὰ (αὐτὰ ποὺ σοῦ λέω ἐγὼ ὁ Ἡσίοδος) καλὰ στὸ νοῦ σου, πρόσεχε τὴ δικαιοσύνη καὶ παράτησε τὴ βία ὀλότελα. Γιατι ἀνάμεσα στοὺς ἄνθρώπους ὥρισεν ὁ γυιὸς τοῦ Κρόνου (ὁ Ζεὺς) αὐτὸν τὸ νόμο: ἀπὸ τῆ μιὰ τὰ ψάρια καὶ τὰ θηριὰ καὶ τὰ πουλιὰ τὰ πετούμενα νὰ τρῶνε τὸ ἓνα τ' ἄλλο, ἐπειδὴ ἀνάμεσά τους δὲν ὑπάρχει καμμία δικαιοσύνη² μὰ στοὺς ἄνθρώπους ἔδωκε τὴ δικαιοσύνη, ποῦναι ἀπ' ὅλα τὰ ἀγαθὰ τὸ μεγαλύτερο...»

Ὅχι λοιπὸν ἀδικίες καὶ ἀρπαγές, παρὰ δουλειὰ, καὶ πάλιν δουλειὰ. Εἶναι τὸ μόνο καὶ τὸ πιὸ σίγουρο θεμέλιο γιὰ νὰ χτίσει ἐκεῖ ἀπάνω τὴν εὐτυχία του καὶ τὴν προκοπὴ του ὁ ἄνθρωπος. Μεγάλῃ δύναμη ἡ δουλειὰ, ἀνεκτίμητη, καὶ νὰ πῶς τὴν τραγουδοῦ, γιὰτι τραγοῦδι σωστὸ εἶναι αὐτὸ ποὺ λέει—ἓνας ποὺ καλὰ γνώρισε τὴ σκληράδα ἀλλὰ καὶ τὴ γλύκα της,—ὁ Ἡσίοδος. «Κ' ἐγὼ θὰ σοῦ μιλήσω, Πέρση, ποὺ σταλιὰ μυαλὸ δὲν ἔχεις, σὰν ἄνθρωπος ποὺ θέλει τὸ καλὸ σου. Τὴν κακομοιριά τὴ βρίσκει κανεὶς με τὸ σωρὸ καὶ πο-

¹ Στὰ κομμάτια αὐτὰ ποὺ παραθέτω ἀκολουθῶ κάπως ἐλευθέρως ἢ καὶ πιὸ πιστὰ, τὴ μετάφραση τοῦ κ. Π. Δεκατοῦ.

λὸ εὐκολὰ ἴσιος εἶναι ὁ δρόμος ποὺ πάει σ' αὐτὴ, καὶ ἡ ἴδια πολὺ κοντὰ στὸν ἄνθρωπο βρίσκεται. Ἀλλὰ μπροστὰ στὴν ἀξία² τ' ἀνθρώπου οἱ ἀθάνατοι θεοὶ ἔχουνε βάλει τὸν ἰδρωτὰ. Μακρὺς κι' ὀρθὸς ἀνήφορος καὶ τραχὺς εἶναι στὴν ἀρχὴ ὁ ἀνήφορος ποὺ δὴγάει σ' αὐτὴ. Μὰ ὅταν φθάσεις στὴν ἄκρη του, εὐκολὴ τότε φαίνεται, ὅσο καὶ νᾶναι πολὺ δύσκολη».

Καὶ συνεχίζει ὁ Ἡσίοδος τίς λαμπρὲς νουθεσίες, καὶ λέει στὸν ἀδερφό του τὰ σωστὰ καὶ σταράτα του λόγια. Σύντροφος παντοτεινὸς τοῦ ἀνεπρόκοπου ἀνθρώπου ἡ πεῖνα. Θεοὶ καὶ ἄνθρωποι μισοῦν τὸν τεμπέλη, ποὺ σὰν τοὺς κηφήνες, τρώγοντας χαραμίζουμε τὸν μόχθο τῶν μελισσῶν. Ὅποιος δουλεύει καὶ ἀγαπᾶ τὴ δουλειὰ θλέπει, ὅταν ἔρθει ὁ καιρὸς, νὰ πλημμυροῦν τ' ἀμπάρια του με σιτάρι. Τὰ πλούτη καὶ τὰ κοπάδια τὰ φέρνει μονάχα ἡ δουλειὰ. Ντροπὴ δὲν εἶναι ἡ δουλειὰ, ἡ τεμπελιά εἶναι ντροπὴ. Ὅπου κι' ἂν μᾶς βάλει ἡ τύχη μας, συμφέρον μας εἶναι νὰ δουλεύουμε. Ζηλεύει ὁ ἀνεπρόκοπος ἐκεῖνον ποὺ πλουταίνει με τὴ δουλειὰ του, κι' ὁ κακομοῖρης ντρέπεται γιὰ τὴν κακομοιριά του. Ἐνῶ ὁ δουλευτὴς ποὺ προκόβει με τὴν ἐργασία του ἔχει θάρρος κι' ὑπόληψη.

Ὁ δουλευτὴς εἶναι κι' ἀνοιχτοχέρης, γιὰτι ξέρει πῶς μπορεῖ νὰ δουλέψει καὶ νὰ μαζέψει πάλιν εὐκολὰ με τὴ δουλειὰ ἐκεῖνα ποὺ θὰ ξοδέψει. Καὶ εἶναι καλὸ νὰ δίνει κανεὶς, ν' ἀρπάξεις εἶναι κακό. Ὁ ἄνθρωπος μάλιστα, λέει ὁ Ἡσίοδος, ποὺ τοῦ ἀρέσει νὰ δίνει, καὶ τοῦ ἀρέσει πολὺ, χαίρεται δίνοντας κι' ἀναγαλλιᾶζει με τὸ δόσιμο ἢ ψυχὴ του. Ἐδῶ μιλά σχεδὸν σὰ χριστιανὸς ὁ Ἡσίοδος. Εὐθὺς ὅμως παρακάτω μιλάει σὰν ἄνθρωπος τίμιος, ποὺ δὲν τοῦ φώτισε ὅμως τὴν ψυχὴ

ἢ θεῖα φεγγοβολὴ τοῦ Χριστιανισμοῦ ποὺ κήρυξε: «ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν». «Ἐκεῖνον ποὺ σ' ἀγαπᾶ μόνο φίλευε», λέει στὸν Πέρση ὁ Ἡσίοδος, «καὶ καλόπιανε προπάντων τοὺς γειτόνους σου, γιὰτι ὁ γείτονας θὰ σοῦ παρασταθεῖ ἂν βρεθεῖς σὲ ἀνάγκη καὶ τὸ βῶδι δὲ θὰ σοῦ χαθεῖ ἂν ἔχεις καλὸν γείτονα. Αὐτὸν ποὺ σ' ἀγαπάει νὰ τὸν ἀγαπᾶς, καὶ νὰ πηγαίνεις σ' αὐτὸν ποῦρχεται σὲ σέ' νὰ δίνεις σ' αὐτὸν ποὺ σοῦ δίνει καὶ νὰ μὴ δίνεις σ' αὐτὸν ποὺ δὲν σοῦ δίνει· σ' αὐτὸν ποὺ δίνει πρόθυμα, πρόθυμα κανεὶς δίνει, μὰ σ' αὐτὸν ποὺ δὲν δίνει κανένας δὲν δίνει».

Τὸ καλὸ λοιπὸν ὄχι ἀπὸ τὸ περίσσευμα τῆς ψυχῆς, ὅπως μᾶς συσταίνει ὁ Χριστιανισμὸς, ἀλλὰ ἀπὸ ὑπολογισμὸ καὶ συμφέρον· δῶσε μου γιὰ νὰ σοῦ δώσω καὶ δὲ σοῦ δίνω ἂν δὲ μοῦ δώσεις. Ἀλλὰ καὶ ἀπὸ ἀνάγκη σκληρῆ. «Σ' αὐτὸν ποὺ δὲν δίνει, κανένας δὲν δίνει». Ποιὸς ξέρει πόσες φορὲς θὰ τὸ δοκίμασε αὐτὸ ὁ Ἡσίοδος καὶ πόσες φορὲς θᾶνωσε τί ἀμειλικτος ἀνθρώπινος νόμος εἶναι. Τραχύτατη ἦταν ἡ ζωὴ τοῦ ἀγρότη στὴν ἐποχὴ του καὶ πιὸ τραχεῖα ἀκόμα στὴν «ἀκαρπῆ βαλανιδιά»,—αὐτὸ σημαίνει ἡ λέξη «Ἀσκρα» στὸ μικρὸ χωριὸ τῆς Βοιωτίας, ὅπου ἔζησε ὁ ποιητὴς. Γιὰ τοῦτο καὶ τόσο βαθιὰ αἰσθάνθηκε τὴν ἀξία τῆς ἐργασίας ὁ Ἡσίοδος καὶ τὴ διαλάλησε καὶ προσπάθησε νὰ κάνει καὶ τὸν ἀδερφό του τὸν Πέρση νὰ πιστέψει τί μεγάλο ἀγαθὸ καὶ τί ἀνεχτίμητη δύναμη εἶναι ἡ δουλειὰ.

ΚΛΕΩΝ ΠΑΡΑΣΧΟΣ

² Τὰ προσόντα, ἔννοεῖ ὁ Ἡσίοδος, τίς ἀρετές, χάρις στις ὁποῖες καταχτᾶ τὴν εὐτυχία ὁ ἄνθρωπος.

ΜΕΣ ΣΤΙΣ ΦΩΤΙΕΣ

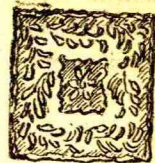
Μὲς στὶς φωτιές καὶ μὲς στ' ἀμόνια
βαρᾶνε σβέλτα τὴ βαρειά,
σὰ μπρούτζινη ἔχουν τὴ θωριά,
δυναμωμένα τὰ πλεμόνια.
Δουλεύοντας ὅλα τὰ χρόνια
ἀτσάλι, σίδερο, σκουριά,
μὲς στὶς φωτιές καὶ μὲς στ' ἀμόνια
βαρᾶνε σβέλτα τὴ βαρειά.
Καὶ πολεμώντας σὰν τελώνια
μὲς στὶς φωτιές με μαστοριά,
μ' αὐτὰ τὰ χέρια τὰ λερὰ
τὸ ἔμπρὸς μαστόρευαν αἰώνια
μὲς στὶς φωτιές καὶ μὲς στ' ἀμόνια.

Μ. Γ. ΜΠΑΚΟΥΡΗΣ

Τὸ «Κέντρον ἐργαζομένου κοριτσιού»

Τοῦ κ. Γεωργ. Π. Παραδέλλη

Ἦταν ἀκριβῶς μιάμιση ἡ ὥρα, ἡ ὥρα ποὺ γίνονταν ἡ διανομὴ τοῦ μεσημβρινοῦ φαγητοῦ σ' ἄλλα τὰ ἐργαζόμενα κορίτσια τοῦ «Κέντρου Ἐργαζομένου Κοριτσιού», δηλαδή σὲ περισσότερα ἀπὸ τριακόσια κορίτσια.

Ἡ χαρὰ τῶν κοριτσιῶν αὐτῶν, ποὺ ἐπαιρναν τὸ ζεστὸ φαγητό, τὸ τυρὶ καὶ τὸ φρούτο τους ἀπ' τὸ πρόσχαρο προσωπικὸ τοῦ Κ.Ε.Κ., καὶ ἔτρεχαν σιγὰ - σιγὰ καὶ ἀθόρυβα

στὴν τραπεζαρία γιὰ νὰ φᾶνε τὸ καλομαγειρεμένο φαγητὸ μέσα σὲ μιὰ χαρωπὴ ἀτμόσφαιρα, ἦταν ζωγραφισμένη στὰ ροδοκοκκινισμένα μάγουλά τους, μιὰ χαρὰ ποὺ μὴ ἀφῆσε ζωντὴν τὴν ἀνάμνηση, γιὰ τὸ αὐτοῦ, τοὺς δύσκολους καιροὺς ποὺ πέρασε καὶ περνᾷ ἀκόμη ἡ γενιά μας, πολὺ ἀραιὰ καὶ σὲ λίγα πρόσωπα βλέπει κανεὶς ζωγραφισμένη τὴν χαρὰ καὶ μάλιστα σὲ πρόσωπα κοριτσιῶν,

κοριτσιῶν ποὺ ἐργάζονται σκληρὰ γιὰ ν' ἀνταποκριθοῦν στὶς καθημερινὲς ἀνάγκες τῆς ζωῆς.

Τὸ ραδιόφωνο ἔδινε μιὰ εὐχάριστη μουσικὴ καὶ τὸ γεῦμα τους ἀσφαλῶς ἦταν πρὸς εὐχάριστο, γιὰ τὸ ξεχνούσανε στὸ περιβάλλον αὐτὸ ἄλλα τὰ μικροδάσανά τους, τῆς οἰκογενειακῆς ἢ ἀτομικῆς των ζωῆς.

**

Τὴ γενικὴ κατεύθυνση τῶν ἐργασιῶν τοῦ Κέντρου καθορίζει ἡ Ἐφορεία τοῦ Κ.Ε.Κ., ποὺ ἀποτελεῖται ἀπὸ ἐκλεκτὰ μέλη τῆς Ἀθηναϊκῆς κοινωνίας καὶ στὸ δύσκολο ἔργον τῆς ἐνισχύεται ἀπὸ τίς καθημερινὲς προσπάθειες καὶ τίς φροντίδες ποὺ καταβάλλει ἡ Διευθύντρια τοῦ Κέντρου. Ἡ Ἐφορεία διορίζεται ἀπὸ τὸ

Δ. Συμβούλιο τῆς «Ἐργατικῆς Ἐστίας» καὶ εἶναι ἀρμοδίᾳ γιὰ τὴν ἀγορὰ τῶν τροφίμων, γιὰ τὴν παρακολούθηση τῶν διδασκαλιῶν καὶ ἐν γένει γιὰ τὴν ὁμαλὴ λειτουργία αὐτοῦ τοῦ πολυτίμου Κέντρου τῆς ἐργαζομένης Νεολαίας, ἐνὸς κέντρου ποὺ ἔχει τὸ μέγα προσόν ὅτι λειτουργεῖ μὲ πρωτοβουλία καὶ ἀνεξαρτησία σχετικὴ, ἱκανὴ ὅμως νὰ δίνει πολλοὺς καὶ ἀξιολόγους καρπούς.

Τὸ Δ. Συμβούλιον τῆς «Ἐργατικῆς Ἐστίας» συντρέχει καὶ παρακολουθεῖ τὴ δράση τῆς Ἐφορείας μὲ πολλὴ στοργὴ καὶ συμπάθεια, πρόθυμο πάντοτε νὰ τὴν ἐνισχύῃ στὸ ἔργον τῆς καὶ νὰ τὴν ἐπικουρῇ γιὰ τὴν ὁμαλῶτερη διεξαγωγὴ τοῦ ἔργου τῆς καὶ γιὰ τὴν καθημερινὴ βελτίωση τοῦ ἠθικοπλαστικοῦ αὐτοῦ Κέντρου τοῦ Ἐργαζομένου Κοριτσιού.

**

Στὸ Κ.Ε.Κ. λειτουργοῦν διάφορα τμήματα: Κοπι-

κῆς, Ραπτικῆς, Κεντήματος, Ἐρασιτεχνικοῦ θεάτρου, Μουσικῆς, Χορωδίας, Ἀγγλικῶν, Γαλλικῶν καὶ Χοροῦ (κλασσικοῦ).

Κάθε Πέμπτη ἀπόγευμα γίνονται διάφορες ἐνδιαφέρουσες ὁμιλίαι κοινωνικοῦ περιεχομένου καὶ διάφορες ἄλλες ψυχαγωγίαι. Ὁ γνωστὸς μουσικὸς καὶ συνθέτης κ. Ι. Παπαϊωάννου διευθύνει τὸ Μουσικὸν Τμήμα καὶ καταβάλλει κάθε φιλότιμη προσπάθεια νὰ ἀναπτύξῃ στὶς νεαρὲς ἐργαζόμενες Ἑλληνίδες τὴν ἀγάπην γιὰ τὴ μουσικὴ.

Κάθε τόσο δίδονται καὶ παραστάσεις τοῦ «Θεάτρου Μαρionettῶν», ἀπὸ τὸ εἰδικευμένο προσωπικὸ ποὺ εἰδικὰ διαθέτει ἡ «Ἐργατικὴ Ἐστία» γιὰ τὴν τέρψη ὄλων τῶν ἐργαζομένων σὲ ἐργαστάσια στὴν Ἀ-

θήνα, στὸν Πειραιᾶ καὶ στὰ Περίχωρα. Τὴ διεύθυνση τοῦ «Θεάτρου Μαρionettῶν» ἔχει ὁ καλλιτέχνης κ. Δ. Πομόνης.

**

Τὴν ἀνοιξὴ καὶ τὸ καλοκαίρι ποὺ μᾶς πέρασε, ἡ Διεύθυνση τοῦ Κ.Ε.Κ. διοργάνωσε διάφορες ἐκδρομὰς στὶς πρὸς γραφικὲς τοποθεσίας τῆς Ἀττικῆς, ὅπου ξένοιαστατὰ κορίτσια ἀνέπνευσαν τὸν καθαρὸ ἀέρα, τραγούδησαν καὶ χόρεψαν ἑλληνικοὺς χορούς καὶ ἀνέκτησαν νέες δυνάμεις, πολυτίμες γιὰ τὴν ἀντιμετώπιση τοῦ καθημερινοῦ των μόχθου στὰ «μοδι-στράδικα», στὰ καπελλάδικα ἢ στὰ ἐμπορικὰ καταστήματα ὅπου ἐργάζονται γιὰ νὰ μάθουν μιὰ τέχνη καὶ νὰ μποροῦν ἐντιμὰ νὰ κερδίζουσι τὴν ζωὴν τους.

Ἐξέχασα νὰ ἀναφέρω ὅτι, γιὰ ἄλλα αὐτὰ τὰ ἀγαθὰ ποὺ προσφέρει τὸ «Κέντρο τοῦ Ἐργαζομένου Κοριτσιού», δηλ. καθημερινὸ συσσίτιο, διδασκαλίαι θεωρητικῶν καὶ τεχνικῶν μαθημάτων, ψυχαγωγία κλπ. δὲν πληρώνουν τὰ ἐγγεγραμμένα μέλη τοῦ Κ.Ε.Κ. παρά μόνο 10.000 δρχ. τὸν μῆνα, — καὶ αὐτὲς ἀπὸ τὸν περασμένο Ὀκτώβριο — καὶ τὰ παντελῶς ἄπορα, οὔτε μιὰ δραχμὴ. Καὶ κάτι ἄλλο ἀκόμη: Κρέας παρέχεται μιὰ δυὸ φορὲς τὴν ἐβδομάδα, ψάρι ἐπίσης, ζυμαρικά, ἐλιές,

τυρὶ, λαχανικὰ καὶ φρούτο κάθε μέρα καὶ συχνὰ - συχνὰ γλύκισμα.

Ἄλλα τὰ ἔξοδα τῆς συντηρήσεως τοῦ Κ.Ε.Κ. — ποὺ ἀνέρχονται σὲ ἀρκετὰ ἑκατομμύρια δραχμῶν κάθε μῆνα — τὰ καταβάλλει ὁ Κοινωνικὸς Ὄργανισμὸς τῆς «Ἐργατικῆς Ἐστίας» ποὺ τόσο πολὺ ἐξυπηρετεῖ τὸν ἐργαζόμενον κόσμον τῆς Χώρας μας.

**

Στὸ σύντομο αὐτὸ σημεῖωμα, προσπαθήσαμε νὰ δώσουμε μιὰ γενικὴ εἰκόνα τοῦ Κ.Ε.Κ., ἐνὸς ἰδρύματος ποὺ ἀξίζει νὰ τὸ περιβάλλουμε μὲ ὄλην τὴν ἀγάπην. Λησμόνησα νὰ ἀναφέρω καὶ τούτα ἀκόμη: πὼς μὲ τὸ «Κέντρον Ἐργαζομένων Κοριτσιῶν» ἢ «Ἐργατικὴ Ἐστία» ἐφρόντισε καὶ ἔστειλε εἰδικῶς ἐφέτος, ἑκατοντάδες κοριτσιῶν σὲ κατασκηνώσεις κοριτσιῶν, στὸ βουνὸ καὶ στὴ θάλασσα —

στὴν Ἐκάλη, στὴ Γλυφάδα, καὶ στὴ Βούλα, — καὶ τοὺς ἐξασφάλισε παραθερισμὸ 20 καὶ πλέον ἡμερῶν, μαζὶ μὲ ἄλλα κορίτσια ἄλλων παρεμφερῶν ὀργανισμῶν.

Αὐτὲς εἶναι ὁ μεγάλος προορισμὸς τοῦ «Κέντρου Ἐργαζομένου Κοριτσιού». Κι' ὁ καθένας μπορεῖ νὰ κρίνῃ.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Π. ΠΑΡΑΔΕΛΛΗΣ

Ο ΑΓΩΝΑΣ ΚΑΤΑ ΤΟΥ ΚΑΡΚΙΝΟΥ

Ο αγώνας για την καταπολέμηση του καρκίνου—που σκοτώνει κάθε χρόνο περισσότερους ανθρώπους παρά οποιαδήποτε άλλη αρρώστια—συνεχίζεται συστηματικά σ' όλο τον κόσμο και χιλιάδες εργαστήρια στην Ευρώπη και την Αμερική βοηθούν με τα τεχνικά μέσα που διαθέτουν τους επιστήμονες στις έπιμονες και ύπομονητικές έρευνες τους. Το σπουδαιότερο από τα αντικαρκινικά ιδρύματα του κόσμου είναι το Έθνικό Αντικαρκινικό Ίνστιτούτο στην Ουάσιγκτον, που έχει και άφθονα χρηματικά μέσα, με τα οποία επιχορηγεί τα άλλα όμοια ιδρύματα στις Ην. Πολιτείες. Έφ'ετος για πρώτη φορά διέθεσε διάφορα ποσά και για την ενίσχυση έπιστημόνων που κάνουν έρευνες για τη θεραπεία του καρκίνου σε ξένες χώρες. Έτσι διέθεσε 13.380 δολάρια στο δρ Α. Λακασάν του Ίνστιτούτου Παστέρ στο Παρίσι για να τον ενισχύσει στις έρευνες του για τη σχέση μεταξύ της χημικής συστάσεως και της καρκινογόνου δραστηριότητας ενός νέου πολυκυκλικού παρασκευάσματος από άζωτων. Διέθεσε επίσης 5.200 δολάρια στο δρ Α. Ντολιγιάνοκι, του Έβραϊκού Πανεπιστημίου της Παλαιστίνης, για να τον ενισχύσει στις έρευνες του για τη χημική φύση των παραγόντων που προκαλούν την ανάπτυξη των κυττάρων, ή οποία με τη σειρά της βοηθεί τον πολλαπλασιασμό των ιστών. Τέλος διέθεσε 4.830 δολάρια στον ίδιο επιστήμονα για να συνεχίσει τις παραλλήλες έρευνες του για την επίδραση διαφόρων χημικών και φυσικών παραγόντων επί της ανάπτυξεως των καρκινωμάτων.

Οι επιχορηγήσεις αυτές ύπ'ήρξαν συνέπειαι όριμένον ανταλλαγών γνωμών που έγιναν στο τέταρτο διεθνές αντικαρκινικό συνέδριο που είχε συνέλθει στον Άγιο Λουδοβίκο των Ην. Πολιτειών τον περασμένο Σεπτέμβριο.

ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΕΣ ΚΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΕΣ ΤΑΙΝΙΕΣ

Το Χόλλυγουντ αρχίζει να χάνει σιγά σιγά τη μονοκρατορία του στον κινηματογράφο. Πριν από τον πόλεμο δεν είχαν ούσιαστικά αντιπάλους. Ο άγγλι-

—Η «Έργατική Έστία» δι' απόφασεως του συμβουλίου της, ενίσχυσε τον έρωνο για την Φανέλλα του στρατιώτου δι' 20 εκατομμυρίων δραχμών.
—Συνκινητική ήταν και ή προσφορά των εργαζομένων κοριτσιών, που φοιτούν στο ΚΕΚ της Έργατικής Έστίας.
—Με μάλλι που τους διέθεσεν ή «Έστία» κήθησαν τις ώρες που θά έπρεπε ν' αναπαύονταν κι έπλεξαν αρκετά πουλόβερ για τους στρατιώτας μας.
—Η «Έργατική Έστία» απέφασισε τον διορισμόν Τοπικής Έπιτροπής και για τη Ρόδο.
—Κατ' αυτόν τον τρόπον ολοκληρούται το δίκτυο των Τοπικών Έπιτροπών του λαμπρού αυτού Όργανισμού.

κός κινηματογράφος ήταν στα πάργανά του. Ο γερμανικός—τόσο λαμπρός εις το 1933—ο Ιταλικός και ο σοβιετικός είχαν γίνει όργανα προπαγάνδας τριών δικτατοριών και δεν είχαν κανένα σχεδόν καλλιτεχνικό ενδιαφέρον. Ο μεξικανικός, ο σουηδικός και ο τσεχικός δεν είχαν καν γεννηθεί άκόμα. Ο Ιαπωνικός προοριζόταν αποκλειστικά για έσωτερική κατανάλωση. Κι έμμενε μόνος αντίπαλος ο γαλλικός, αλλά κι αυτός δεν ήταν έλικινδυνος. Στόν πόλεμο όμως τα πράγματα άρχιζαν ν' αλλάζουν. Οί Άγγλοι δημιούργησαν σιγά σιγά—στην αρχή για

Ο ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ

Έχουμε ένα όραο αποτέλεσμα, έξηγοϋμε την αξία του σε άλλα στήλη και θά την έξηγήσουμε άκόμη καλύτερα στο έρχόμενο τεϋχος. Στο μεταξύ, θά φροντίσουμε να γνωρίσουμε τους βραβευθέντας και τον έπαινεθέντα, για να παρουσιάσουμε καλύτερα όχι μόνο τα κείμενά τους αλλά κι αυτούς τους ίδιους, με φωτογραφίες και με χαρακτηριστικές πληροφορίες για τη ζωή τους.

τους σκοπούς του πολέμου—μιά λαμπρή κινηματογραφική παραγωγή, που τώρα προσπαθεί να πάρη την πρώτη θέση. Οί Ρώσοι έγιναν γνωστοί στο έξωτερικό με μερικές ταινίες. Οί Γάλλοι, παρα την κατοχή, δε λύγισαν, αλλά γύρισαν αρκετά σημαντικά όργα. Και μετά τον πόλεμο, τα τρία αυτά τελευταία χρόνια, όχι μόνο ο άγγλικός κι ο γαλλικός κινηματογράφος πραγματοποιήσαν αξιοθαύμαστη πρόοδο, που τους τοποθετεί στην πρώτη γραμμή, αλλά ξαναγεννήθηκε ο Ιταλικός κινηματογράφος με καινούργια δύναμη, άρχισε να ξαναγεννιέται ο γερμανικός, αναπτύχθηκε τεχνικά ο ρωσικός και παρουσιάσθησαν αξιοπρόσεκτες προσπάθειες στο Μεξικό, στη Σουηδία και στην Τσεχοσλοβακία. Στα διεθνή κινηματογραφικά φεστιβάλ των Βρυξε-

Ο ΠΡΩΤΟΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΤΗΣ "ΕΡΓΑΤΙΚΗΣ ΕΣΤΙΑΣ," (ΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ)

Η «Έργατική Έστία» είχε μια ζωηρή ικανοποίηση: ο πρώτος φιλολογικός διαγωνισμός της, που προκηρύχθηκε στο δεύτερο τεϋχος της, τον περασμένο Αύγουστο, και καλούσε τους εργάτες και όλους τους εργαζομένους να δώσουν σε σύντομα κείμενα έντυπώσεις από την καθημερινή τους δουλειά, δεν έπέτυχε μόνο, αλλά παρουσιάζει σήμερα ένα άποτέλεσμα, που σπανίως σημειώνεται στα χρονικά των φιλολογικών διαγωνισμών. Και ή συμμετοχή του εργαζομένου κόσμου ήταν άξιοσημείωτη και ή ποιότηης των κειμένων που υπεβλήθησαν άξιόλογη, τόσο άξιόλογη που έδωσε μεγάλη χαρά στους κριτές του διαγωνισμού και τους εκράτησε έκκληκτους επάνω από τα άπροσδόκητα αυτά λογοτεχνήματα. Περισσότερα δεν ύπάρχει καιρός να πούμε, γιατί το άποτέλεσμα του διαγωνισμού έγινε γνωστό όταν το τεϋχος τουτο ήταν σχεδόν τυπωμένο. Δίνουμε, λοιπόν, σήμερα τα όνόματα των βραβευθέντων και επιφυλασσόμεθα, στο έρχόμενο τεϋχος, να δημοσιεύσουμε και έκτενέστερα να σχολιάσουμε τα βραβευμένα διηγήματα:

- Α' Βραβεία (άπό 250.000 δραχ.) «Νίκη» του κ. Άλέκου Δραγάνη, (Προύσης 18, Περισσός, Άθήναι). — «Έξηντα δύο-εξικοσιτρία» του κ. Στ. Άρ. Κοκκινέα, (εργάτη του Ο.Λ.Π., Θεμιστοκλέους 4, Ν. Ηράκλειον).
- Β' Βραβείο (100.000 δραχ.): «Τηλεφωνικό κέντρο» της δ. Άντιγόνης Χατζηθεοδόρου, (ύπαλληλου της Τραπεζης της Ελλάδος).
- Γ' Βραβείο (100.000 δραχ.): «Είμαι εργάτης έννιά χρόνια», του κ. Κωνστ. Ε. Λουκάκη, (εργάτη του Κτηνιατρικού Έργαστηρίου του Βοτανικού Κήπου).

Έπαινος: «Η εργασία μητέρα της ζωής και της χαράς», του κ. Σταύρου Μάνεση, (Πεσμαζόγλου 9).
Η Κριτική Έπιτροπή του διαγωνισμού, άποτελουμένη από τους κ. κ. Δημ. Σ. Μπαλάνο, πρόεδρο, Πέτρο Χάρη, εισηγητή, Άλκη Θυλό, Φάνη Μιχαλόπουλο και Πάνο Σπάλα, συντάξε πρακτικό, όπου εξετάζεται ένα ένα τα διηγήματα και καθορίζεται ή αξία του. Όλόκληρο ή μέρος του πρακτικού αυτού θά δημοσιευθί στο έρχόμενο τεϋχος.

Η «ΕΡΓΑΤΙΚΗ ΕΣΤΙΑ»

λων, της Βενετίας και της Νικαίας του 1946 και του 1947 τα περισσότερα βραβεία δόθηκαν σ' εύρωπαϊκές ταινίες και ή παραγωγή του Χόλλυγουντ φάνηκε πολύ κατώτερη ποιτικά: και σε περιεχόμενο και σε έκφραση. Έτσι, τουλάχιστο για το παρόν, ή μονοκρατορία του άμερικανικού κινηματογράφου φαίνεται να δύν.

- ΟΙ ΛΥΣΕΙΣ ΤΟΥ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΟΥ ΤΕΥΧΟΥΣ
- ΣΤΑΥΡΟΛΕΩΣ: Όριζοντίως. 1) Έργαστάσιον. 3) Γραμματικός. 4) άλγώ-τάκος. 5) άνεκτάς. 7) έσο—Άρη—Ι.Ο.Μ. 8) Σιβηρία. 9) νευρασθενής. 10) άν—ΗΛ. 11) χρήμα—Σάσων. Καθέτως. 1) έργαλειον. 2) ΡΛ—εαρ. 3) άγαθοσύνη. 4) όλμων—ΙΡ. 5) Άβανά. 6) τσαγκάρης. 7) ήρθες. 8) σαίτα—ΙΕ. 9) Κασσιανής. 10) ΟΚ(Α)—ήλφ. 11) Νοσοκόμος.

(Το σύνολον των λύσεων στο έρχόμενο τεϋχος).

